

La Tosca

175galeria
06

Desembre 2006

"la Caixa"

CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS
DE BARCELONA

CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA
S'ha constituït el 1901 amb el propòsit de promoure la cultura i la formació dels ciutadans.
Des de llavors, la Caixa ha desenvolupat una gran activitat cultural i social, amb un gran èxit.
Aquesta activitat s'ha desenvolupat en tots els àmbors: educatiu, cultural, social, etc.
La Caixa ha estat sempre al capdavant de les tendències més avançades de la cultura i la formació.
Així, ha estat pionera en la creació de centres d'ensenyament, en la promoció d'obres d'art, en la creació de centres de recerca, etc.
La Caixa ha estat sempre al capdavant de les tendències més avançades de la cultura i la formació.
Així, ha estat pionera en la creació de centres d'ensenyament, en la promoció d'obres d'art, en la creació de centres de recerca, etc.

índex

Editorial	
Pluviomètrica	4
Vida municipal	5
El Moianès fa cent anys segons «El Pla de Bages»	
Desembre de 1906	6
L'Esplai	7
Masies i altres indrets del Moianès	8
Cal Teixidor	10
La roureda de Collsuspina	11
Experiències a la presó: Nadal	14
Caminades pel Moianès	16
Pensaments caçats al vol	17
Activitats de tardor de Modilium	18
Celebracions coetànies	21
Joan Clara, entre la bòvia i el futbol	22
Exposició d'en Picanyol	29
Biblioteca	31
Tardoral	32
Publicacions	34
Cicle de teatre litúrgic a Santa Maria de l'Estany (1006-2010)	36
Noticiari	40

DIPÒSIT LEGAL B-4501-1983

MOIÀ

DESEMBRE 2006

Any 60 Núm. 665

Redacció: Joles, 11, tel 93 820 81 36

Impressió: Winhard Gràfics, Moià

Fotografies: Renom, J. Soler,
Ariadu Alsina i particulars.

LA TOSCA es membre de l'Associació
Catalana de la Premsa Comarcal

LA TOSCA a INTERNET:

<http://www.latosca.org>

latosca@latosca.org

NADAL 2006

Oh, que bé que ens véns a veure!
No té preu, aquest suport,
perquè t'acostes a treure
la foscó que ens barra el port.

Sort tenim que mai no et canses,
com la mare de l'infant
que prou sap de les mancances
d'aquell fill que estima tant.

Aprenem de l'establia,
i més tard serà la veu
del discurs que els cors omplia.

Tornes com petit hereu
en un món on hom s'odia.
Vine, doncs, escalfa't, seu.

Amb aquest sonetí del nostre col·laborador Quirze Solà i Falces, desitgem als nostres subscriptors, lectors, anunciants i amics unes joïoses festes nadalenques i un venturós any nou.

ESTACIÓ PLUVIOMÈTRICA DE L'ESCOLA PIA DE MOIÀ

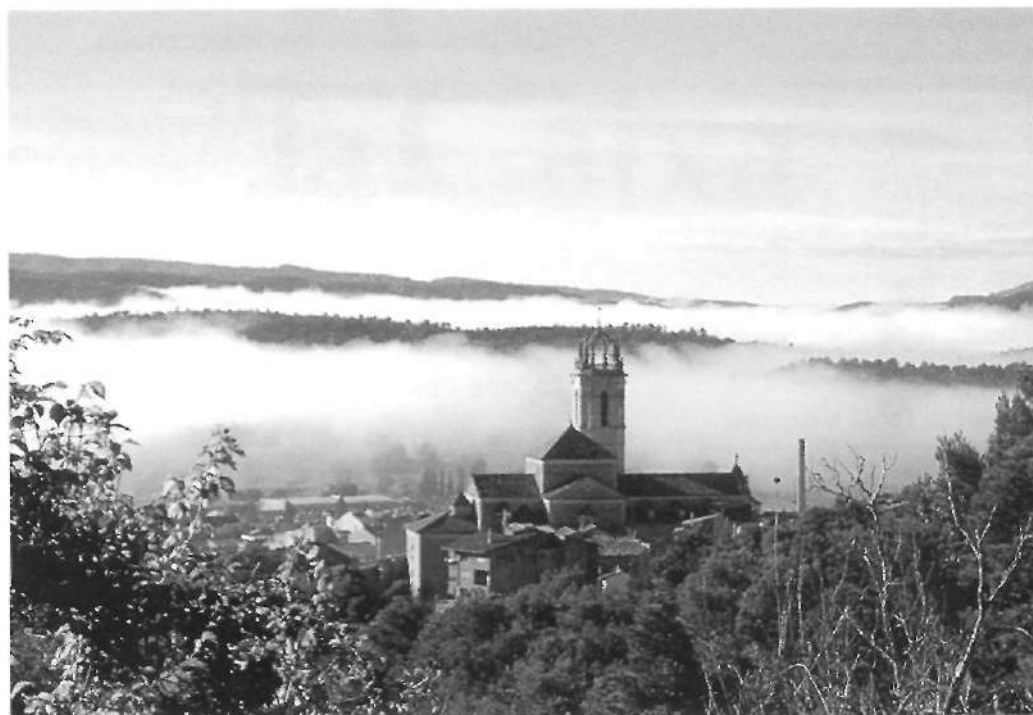
LATITUD 41°48'53" N - LONGITUD 2°5'44" E - ALTITUD 741 m

Octubre del 2002

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	MÀX.	MIN.	MIT.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	PARCIAL	TOTAL
De l'1 al 10	25	7	16	1	3	6	W		
De l'11 al 20	20	8'5	13'4	2	5	3	SW	51'8	
Del 21 al 31	28	7'5	16'7	3	1	7	SW	0'9	52'7

Relació de mitjanes de màximes i de mínimes des de 1956 que superen les d'enguany:

	Mitjana de màximes	Mitjana de mínimes
1968	21	
1985	20'5	
1995	21	
1997	20'7	11'2
2001		11'2
2004	20'7	
2006	20'4	10'9

Curiosa vista de Moia un dia de boira baixa (24-10-06, foto de Carles Illa)

VIDA MUNICIPAL

Resultat de les eleccions al Parlament de Catalunya

Heus ací els resultats, pel que fa al municipi de Moià, de les eleccions al Parlament de Catalunya celebrades el dimecres dia 1 de novembre, festa de Tots Sants:

Cens electoral	3.883
Votants	2.445 (62'9%)
Abstenció	37'03%
Vots en blanc	68 (3%)
Vots nuls	14(1%)

Vots a candidatures:

CiU	1.048(43,19%)
ERC	472(19'42%)
PSC	404(16'62%)
ICV-EUiA	239 (9'83%)
PP	144(5'92%)
Ciutadans	12 (0'49%)
Altres	44

Més notícies municipals

Copiem de la premsa de Manresa («Regió 7» = R7) i de Vic («El 9 Nou» = E9) els titulars d'una sèrie de notícies referents a la vida municipal moianesa:

—24-10-2006, R7: «El Moianès crea una oficina d'habitatge per promoure el mercat de lloguer i la rehabilitació. Es farà un test als edificis per als quals se sol·licitin ajuts».

—2-11-2006, R7: «Moià aprova l'enderroc de l'antiga piscina per fer-hi el nou ambulatori. El projecte és valorat en 3 milions d'euros i inclou un pàrquing subterrani de 88 places».

—4-11-2006, R7: «El MAP-ERC de Moià s'ofereix a CiU per a compartir responsabilitats de govern».

—10-11-2006, E9: «Moià compra part de l'edifici del Sant Graal».

—16-11-2006, R7: «El Moianès renovarà la senyalització del camí de ronda».

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

EL MOIANÈS FA CENT ANYS SEGONS «EL PLA DE BAGES»

DESEMBRE DE 1906

11 de desembre de 1906

Nostre distingit compatriota l'eminent tenor Vinas ha cantat al Palau davant de Ses Majestats entre altres cansos espanyols y italianes, la Pastoral de // *Profeta*, el raconto de *Lohengrin* y *Adiós a Granada*.

15 de desembre de 1906

Demà a les tres de la tarde, s'efectuarà a Casa la Ciutat, la elecció de compromisari de menescals municipals, a quina elecció pendrà part els senyors Sala, Vidal, Merli y Fornells, de Manresa, y dòn Josep Molist (1), de Moya y dòn Josep Sals, d'Artés.

22 de desembre de 1906

Acció catòlica

Els moyanèsos, els catòlics habitants de la important vila de Moya, també's preparen pera protestar contra les males lleys del Govern sectari, organisant un important miting, acte que se celebrarà del dia 26, festa de Sant Esteve, al matí, a la Plassa de Sant Sebastià que estarà adornada convenientment a la catalana.

Probablement presidirà l'acte el diputat a Corts pel districte nostre apreciat amic dòn Alecsandre Ma. Pons.

EL PLA DE BAGES agraèx l'atenta invitació que ha rebut y s'aderéx ab entusiasme a la finalitat y conclusions que s'apròvin en el esmentat acte (2).

22 de desembre de 1906

Ahir, uns carreters trovaren un home mort a la cuneta de la carretera apròp de la casa Oller del terme de Monistrol de Calders.

El cadavre tenia l'aspecte d'un captaire, portava barba rossa y aparentava tenir de 45 a 50 anys. Se suposa que li vindria algun accident y allí morí.

Se diu que 'l difunt havia estat a Manresa algunes vegades.

L'autoritat judicial de Monistrol de Calders, personat en el lloc del succés, ordenà l'execament del cadàvre que fou conduït al esmentat poble.

28 de desembre de 1906

Acció catòlica

Per causes imprevistes, el miting catòlic de protesta contra les opresores lleys del Govern sectari, que havia de celebrar-se el dia de Sant Esteve, a Moya, s'ha aplasat pera'l diumenge a la metexa hora.

Presidirà l'acte que promet ser important, el diputat a Corts per aquell districte nostre amic dòn Alecsandre Ma. Pons.

Han enviat l'adesió y estaran representats per una comissió, tots els Ajuntaments del districte.

També 's celebrarà el pròxim diumenge el anunciat miting de Berga, protestant contra la llei d'associacions y matrimoni civil.

EL PLA DE BAGES, reitera la seva incondicional y entusiasta adhesió als mítings catòlics de Moya y Berga.

**Transcripció i notes:
Jaume CLARA I ARISA**

(1) Josep Molist i Tenas (n. 1867?), veterinari fill de Centelles, resident a Moià des de 1889.

(2) Per a aquest acte de protesta contra la legislació d'associacions i del matrimoni civil, considerada massa liberal i antireligiosa, s'edità un full amb el títol «¡JAlarma somatentcatólichsü», signat en nom

de la Junta Organitzadora pel seu secretari, Sebastià Renom. Transcrivim a continuació el cos principal del text:

«Alarma, personas totes amants del ordre social, de la pàtria y de la justicia.

Uns quants de Madrid, ben pochs, diuen que l'opinió d'Espanya, de Catalunya no es catòlica, no es cristiana; ja 'ls ho explicarém.

Veniu al meeting, ja ho veuran si per part nostre, de la comarca moyanesa, l'opinió es ó no catòlica.

Comensan els representants y majors contribuents pera demostrarho; nostre diputat y demés genuints representants del poble fan opinió pública catòlica, y darrera d'ells, hi veureu un poble plé de vida y d'entussiasme, empleyant tot el seu ser à la defensa de lo que mes estimeu, de tot lo que es de Deu.

Tots estem per la mateixa, *poques paraules* y avant, amunt y si convé pujarem al Calvari, (ó montanya de les calaveres) lloch de mort y de resurrecció; després de tres dies de mort ab Passió afrentosa y sagnant, ressucità un Home-Deu.

Per això es tant fort l'esperit catòlich. No hi ha cap any que no canti Alleluia.

Estem d'acort ab el President de la República mes avensada del mon, que diu: "de frares y monjes que 'n vinguin tants com vulguin (à n'els meus estats), may n'hi ha prou".

Verdaderament les coses bones may sobren.

Al meeting s'hi convida à tothom, republicans, car-

lins, integristes, alfonsins y 'ls que no pensin en política y sense política com aquestos, mentres se senyin ab aquesta senyal: Per lo senyal de la Santa Creu de nostres enemichs deslliureunos Senyor Deu nostre; senyal universal de tot el mon cristià.

Veniu al meeting tots els que porteu en vostres venes sang catalana, sang del Bruch, sang calen-ta.

Veniu, que 'ls de dalt volen saber quants sou els contraris à lley de pasta francesa mal anomenada d'Associacions.

Veniu à protestar tots els fills de mares catòliques contra la royal ordre sobre 'l matrimoni civil, contra-ria al bon nom de mare.

Veniu, perquè volen saber quants sou els espan-yols y catalans que no sou esgarrats, que camineu ab dugués cames y piqueu ab dos punys quant se canseu de demanar pa y justicia ab les mans este-ses y suplicants.

Veniu à escoltar oradors fogosos y catòlichs de veritat de Barcelona, de Vich y de Manresa, al sent-demà de la festa de Nadal, dia 26 del present, diada de Sant Esteve, convidats per la Junta de defensa catòlica moyanesa, aprobada per nostre Mm. Sr. Bisbe, al meeting de protesta, à les 11 de la matinada, à la Plassa de Sant Sebastià.

Hos hi esperen vostres germans y servidors de la *Junta Organisadora*.

Moya y Desembre de 1906, dia 18.»

L'ESPLAI

Meus ací les activitats de l'Asso-ciació de Gent Gran de Mojà (l'Esplai), que extraiem del butlletí núm. 123 (octubre 2006).

Diumenge dia 1 d'octubre, a les sis de la tarda, ball, animat per Josep Maria, i sorteig d'una toia.

Diumenge dia 8 del mateix mes, a la mateixa hora, sessió de cine, amb pro-

jecció de la pel·lícula *jVaya par de ge-melas!*, protagonitzada per Lina Mor-gan.

Dimarts dia 10, excursió a la Costa Vermella, amb visita a Cotlliure i dinar a la Jonquera.

Diumenge dia 15 a les sis de la tarda, pas de vídeos d'excursions fetes an-te-riorment.

Diumenge dia 22, a la mateixa hora, ball, animat per Raimon, i sorteig d'una toia.

Diumenge dia 29, també a les sis de la tarda, actuació de l'elenc de l'Esplai de Navarcles amb *El show d'en Lucas i la Marieta*. Sorteig d'una toia.

El butlletí informa també d'un taller per a conservar la memòria, d'un curs de tai-txi i de sessions de ball country.

MASIES I ALTRES INDRETS DEL MOIANÈS

El Moianès és una comarca natural que ens ofereix una gran quantitat de matisos. Els seus boscos de rouredes, alzinars i pinedes en donen fe.

Anar d'excursió, passejar o simplement caminar per aquests paratges ens proporciona una sensació de pau i serenitat. Al contrari passa quan ens movem per la ciutat, en què els símptomes poden arribar a ser tot al contrari. I així va ser caminant per aquesta comarca quan vaig descobrir en la llunyania alguna cosa que em va cridar l'atenció, alguna cosa completament integrada en el paisatge malgrat ser feta per l'home. Són les masies, cases rurals o de pagès, com se'n vulgui dir. Allà estan generalment isolades, en silenci, esperant el pas del temps. Com va escriure Josep Pla: «Entre l'arabesc llunyà i el perfil de la masia s'estableix una correspondència, una conjugació, un cert paral·lelisme de vaguetat i gràcia. La casa està admirablement col·locada sobre el paisatge.»

Cada casa té, sens dubte, la seva història. Algunes encara l'escriuen, ja que són habitades; altres, ferides de mort, ens apareixen encara dempeus donant

testimoni de la importància que van tenir en el seu moment; la masia del Perer, dins el terme de Moià, n'és un exemple. D'altres, en canvi, només en queden dretes les parets mestres mig devorades per la vegetació; els Sors a la vall de Marfà i Montfred a l'Estany en donen testimoni. En aquests paratges tot respira solitud i abandó, i això els dona un encant enigmàtic.

Altres, però, sortosament, s'estan recuperant, com la Datzira i Casa les Vinyes, ambdues pertanyents a un enclavament del terme de Castellcir.

Val la pena d'acostar-te a aquestes masies sempre que no trobem cap senyal prohibitiu i amb el vist-i-plau, si cal, de l'amo o del masover. Així podem observar-la de prop i veure un munt de detalls que la fan encara més elegant i bella. La porta dovellada de l'Espina de Collsuspina o de la Serradora de Castellterçol, la llinda rectangular potser amb una data o inscripció (la de Casa les Vinyes marca l'any 1677), els finestrals gòtics de Castellnou, la gran arcada de la cabanya del Rourell, les galeries de Casagemes, la claraboia modernista del

El castell de la Popa l'any 1921 i avui

La masia de Bossanya l'any 1930 i avui

Masot o la torre amb teules de ceràmica de Bossanya són un petit exemple de bonics elements que hi podem trobar.

Algunes masies sobreviuen dels treballs i conreus de la terra o gràcies a la ramaderia, com la Caseta d'en Fermí o l'Ocella. Altres s'han convertit en restaurants, com Montvi de Baix i Magadins Vell, o s'han adaptat a ser cases de colònies per a la mainada, com Vilalta i el Saiol. Vila-rasa i Magadins Nou s'han reconvertit en cases de turisme rural. La Moretona i el Prat són autèntiques cases pairals, la primera amb vessants a quatre cobertes i torreta al mig, i la segona, amb grans galeries i garita de guàrdia. Totes elles les podem trobar en el terme municipal de Moià.

Creieu-me, quan mireu una masia observeu amb atenció la seva decoració externa però llavors gireu-vos i contempleu també el que tenen al davant: camps i conreus, boscos, serrats, valls, horitzó, natura. Masia i natura, casa i terra formen un lligam únic integrat com si ens volguessin recordar que l'home forma part de la naturalesa i de la terra.

Menció a part requereixen les capelles o esglésioles, els molins i els castells, que també podem trobar. Podem destacar l'ermita romànica de Sta. Cecília a Granera o la pre-romànica de Sta. Eugènia del Gomar a Moià, encara que d'a-

questa només en queden algunes restes. N'hi ha que es troben a dalt d'un turó, com la de Sant Andreu, i altres, com Sant Jacint de Bossanya, ensotades en el bosc. L'esglésiola de Sta. Coloma Saserra es troba a Castellcir, situada en un bell entorn. També trobem moltes capelles romàniques a Sta. Maria d'Oló, encara que algunes en molt mal estat.

De molins i castells tampoc no en falten; són molins hidràulics o fariners. El d'en Brotons, d'estil troglodític, sota el salt de la Tosca, i el molí del Perer, més de tipus casal, són alguns dels que podem observar. De molts castells només en queden les restes; el de Clara, a Moià, el de Calders i el de la Popa, per la seva forma sobre la roca, a Castellcir en són un clar testimoni.

Esglésioles, masies, castells i molins restaurats o abandonats, dempeus o enrunats, tot té la seva història. És la història de l'home, és la història d'una comarca lligada a la catalana terra, és el Moianès, comarca natural.

Totes les imatges d'aquestes masies, capelles, castells i molins citats en aquest relat les podeu veure a la Galeria Fotogràfica de www.moianes.net <<http://www.moianes.net>>.

Feliu ANANOS I MASLLOVET
(Sabadell)

CAL TEIXIDOR

Cal Teixidor era una carnisseria al carrer de les Joies, descendents de l'hostal Teixidor que hi havia hagut a la carretera de Manresa. Eren cinc germans: la Francisqueta (la gran), el Tori, la Rossita, el Pepet (que va venir de França) i el Paco. La Francisqueta es va casar amb el Pepet *correu*, fill de cal Fideuer. La Rossita va tenir una petita carnisseria on ara hi ha el bar del Casal però pel cantó de cal Bou; després va plegar aquesta botiga i va despatxar carn al carrer de les Joies.

La botiga del carrer de les Joies era una casa molt gran, fosca i estranya. Per a entrar-hi hi havia dos portals que, mirats des del carrer, si entraves pel cantó dret podies passar com per un túnel llarg i fosc i anaves de dret fins al final, on hi havia un portal al carrer del Forn. Era l'única claror que hi havia en tota la casa: els portals.

Jo, quan feia escudella, comprava a la Rossita, però després seguia el túnel fins al carrer del Forn i anava a cal Duran, que era una botiga que tenien de tot, i me'n tornava per cal Teixidor. O sigui que era una botiga molt pràctica. Hi havia gent que, sense comprar, aprofitava la dreuera.

La Rossita era molt gran, però en el parlar i els gestos volia semblar una jove-neta, i jo, amb la meva cançoneria, la deixava dir, i de pretendents, tants com vulgueu; però, a vuitanta anys, encara no

sabia què li va passar per a no casar-se amb un dels millors hereus de la vila. Una vegada va anar a un casament a Barcelona amb un senyor conegut i de tota confiança. Doncs bé, la Francisqueta em deia: «Liduvina, feien goig de debò. Tothom se'ls mirava.» Llavors la Rossita va anar a buscar un capell de color marró, amb dues plomes de color verd en un costat i, al davant, una gran sivella daurada i lluent; va posar-se'l amb un mocador de seda virolat al coll. No vaig poder més, va venir-me el meu atac de riure. Llavors vaig haver de posar-me'l jo, que m'arribava fins al nas; però, per a fer teatre, va anar-me molt bé.

Un dia la Rossita, plorant, va dir-me: «Liduvina, no saps el que estic passant d'anys. Mira, anem a la meva habitació i no t'ho creuràs.» Vàrem pujar l'escala amb baranes de ferro; hi havia la mateixa poca claror, però vàreig fixar-me que a totes les portes hi havia un forat fet pel fuster per a la claror. Obre les portes d'un armari encastrat a la paret, que donava al jardí de cal Rocafort, on hi havia un estanyol amb peixos vermells. Les parets eren xopes i, és clar, no podien tenir-hi tot el bé de Déu de vestits que deia que tenia. Els seus germans no varen voler mai anar a l'ajuntament a queixar-se. A mi va semblar-me el sùmmum de la prudència, perquè la Rossita, que enraonava tant, fes aquest sacrifici d'anys i anys de callar.

Liduvina DAVÍ

Odontologia conservadora i estètica
Edodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants

Visites diàries de
dilluns a dissabte

CLÍNICA DENTAL MOIÀ

Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

C/ Sant Josep, 33, 1r, 1a - Tel. 93 820 81 28

LA ROUREDA DE COLLUSPINA

Cal conèixer Colluspina i la seva roureda. La població, que pertany a la comarca natural del Moianes i a la qual s'accedeix des de Moià per una carretera en bon estat de conservació, pren el nom del mas anomenat de l'Espina que senyorejava aquestes terres des de temps immemorial. Es va formar en el segle XVIII a partir d'alguns establiments d'atenció als vianants situats arran del camí ral, avui carretera N-141C. La tradició d'atendre a cos de rei els forasters que fan camí és avui encara molt present a Colluspina, on podreu trobar una àmplia oferta, tant pel que fa a allotjament com a restauració.

El carrer Major és l'autèntica columna vertebral de la població, i, malgrat no ser segurament un efecte volgut, hi trobem

una mostra real del que s'acabaria anomenant la «ciutat lineal», al llarg del principal vial de Colluspina. A més d'una oferta àmplia i de qualitat, quant als serveis, trobareu també a la paret de pedra d'alguna de les seves cases creus de fusta que tenien la funció d'assenyalar les diferents estacions del Via Crucis.

L'elogi d'aquesta població s'ha de fer després de passejar pel seu carrer Major, on (fins al moment de redactar aquesta crònica, almenys) no s'ha permès cap edificació que trenqui l'harmonia d'un conjunt que, llargament passats dos segles, us farà sentir que torneu a trobar-vos en un entorn en què, amb els ulls aclucats, és més fàcil pensar en carruatges de cavalls que no pas en vehicles de motor. Colluspina s'ha de veure!

La creu de terme al carrer Major

La roureda de Casanova

Quant al segon element d'interès, sortirem del poble pel camí anomenat de Vic, deixant darrere nostre el carrer Major molt a prop de la creu de terme, que sorprèn agradablement els visitants. Ben aviat, seguint l'antic traçat del camí ral, veurem davant nostre la roureda de Collsuspina, coneguda també com de Casanova. La passejada, extremament senzilla i curta, ens permetrà de gaudir potser d'una de les darreres concentracions arbòries d'aquesta singular espècie, de la qual, malgrat l'altíssima qualitat, remarquen encara els veïns de Collsuspina els tres roures centenaris que trobem al final del pla de Querol, a les envistes ja de Can Jordà.

És del tot aconsellable romandre una llarga estona deambulant per la roureda. De ben segur que notareu ben aviat les qualitats espirituals associades als roures, més enllà de la citació simpàtica del

druida Panoramix, que amb una falç d'or puja dalt dels roures a recollir el vesc sagrat i s'acaba tallant com a conseqüència de la cridòria de l'Obelix o l'Asterix. El cert és que, per explicar-ho de forma planera i entenedora, passejar per una arbreda ve a ser com sotmetre's a un rentatge espiritual, participar en un procés d'equilibri de les nostres potencialitats psíquiques.

Hi ha persones que s'abracen als arbres i diuen sentir a nivell físic aquesta força equilibradora. És certament una qüestió en què la sensibilitat de cadascú juga un paper principal. A nosaltres aquesta evidència —la de ser un tot amb la natura i rebre'n els beneficis en usar-la adequadament— se'ns va fer palesa fa ja molts anys. Recordo una ocasió en què, més que esgotats, havíem arribat al límit del decandiment, un cop sota la protecció dels arbres vàrem romandre asse-

Els tres roures centenaris

guts damunt d'unes arrels una llarga estona. En aixecar-nos, la sensació de cansament havia desaparegut! També, per a alegria nostra, semblava que ens havíem rentat els vidres de les ulleres de l'ànima, perquè el sol lluïa de manera diferent, l'aire tenia una flaire desconeguda, però fresca i agradable, i tot plegat, d'aleshores ençà, sembla que ha

trobat el lloc i el moment que li pertoca. Per descomptat, sempre hi haurà algú que no ho voldrà creure, però tinc per cert que els arbres en general i els roures molt particularment són alguns dels millors amics que tenim.

Antoni MORA VERGÉS
(Castellar del Vallès)

GAS-OILS ROVIRA, S.L.

CALEFACCIONS INDUSTRIES
AGRICOLA

MOIA Avda. Zona Industrial. s/n
Tel. **830.12.25**

AVINYÓ Antoni Pont, s/n
Tel. **838.72.78**

CALDERS Crta. de Manresa-Km 18,4

COMERCIALITZADORS
EXCLUSIUS

Campsa

EXPERIÈNCIES A LA PRESÓ: NADAL

Quin contrast entre la manera de celebrar les festes de Nadal al carrer i a la presó! Diria que per als presos que he conegut són els dies més tristos de l'any. Com troben a faltar la llibertat i la família! M'ho havien confessat diverses vegades i amb llàgrimes als ulls. Sempre que podia, el dia de Nadal a la tarda anava a la presó de joves a passar un parell d'hores amb ells. I he de confessar que jo també em sentia sol, perquè pràcticament era l'únic voluntari que m'hi feia present aquell dia. Els portava alguna llaminadura si els funcionaris me la deixaven passar.

Això no significa pas que no se celebressin les festes, a la presó, malgrat que cada vegada hi ha més interns que provenen d'altres cultures i religions. S'adornaven molts dels espais del mòduls; s'hi veia algun pessebre i cantaven algunes nades. Per descomptat que no hi faltava mai l'eucaristia el dia de Nadal, celebrada pel capellà de la presó, a la qual podien assistir els interns que volguessin. Els presos que ho demanaven amb temps podien celebrar un bon dinar amb els familiars el dia i hora que els assenyalaven, mai el mateix dia de Nadal. Nosaltres també reuníem el grup que visitàvem, fèiem una breu pregària i ho celebràvem amb un berenar amb entrepans, torrons i *polvorones*, quan ens ho deixaven entrar.

Tanmateix, la fredor de les parets i els murs de la presó i la manca d'intimitat deguda a la saturació dels centres, mai no podran suplir l'escalf de la llar, per pobra i desestructurada que sigui.

Fa uns quants anys va venir a parlar a les meves mans un article que havia escrit un pres que feia molt poc havien alliberat de la Central de Poissy de París. El comentàrem amb els nostres grups

dels centres penitenciaris. Heus-ne ací un fragment:

Acabo de sortir de la presó. Hi he passat vuit anys. No és cap glòria, certament. Tanmateix, tinc la impressió de sortir-ne engrandit. Aquests vuit anys de reclusió m'han permès de descobrir algú meravellós que ha trasbalsat la meua vida: Jesucrist. El trobem arreu on hi ha misèria, arreu on els homes pateixen. Al fons d'un calabós, a la garjola on només es menja cada dos dies, allà l'he trobat. Ell m'hi esperava, en la solitud, el fred i la fam. Sí, en aquestes condicions he descobert Jesucrist. Quan ja no tens res, quan ja no pots res, aleshores, aleshores ell ho pot tot. N'hi ha prou amb mirar la creu, per a entendre-ho...

Què puc dir dels meus Nadals a la presó? Us estranyarà, no en dubto, però mai no n'he passats de tan bons. En guardo uns records meravellosos. A casa, Nadal era totalment buit de sentit. Una festa com qualsevol altra. El meu pare era ateu i jo no he sentit parlar mai de Déu en família. Ens aplegàvem a l'ombra d'un avet pagà, menjàvem, bevíem, sovint més del compte, i anàvem per acabar de passar la nit a la taverna de la cantonada o en una casa de joc. Què en quedava, de tot això, l'endemà? Una boca rasposa, uns ulls vermellors i potser embotornats, un fetge adolorit. Això era Nadal.

Nadal a la presó no sempre és divertit. Més que cap altre dia, et sents ben sol. La soledat se't fa més pesant i una inquietud pregona t'oprimeix el cor. Això és veritat per als presos, però també ho és per als vells, els invàlids, els malalts, en fi, per a tots els qui es troben sols.

Però quan tens Jesucrist com a amic, llavors un Nadal a la presó és formidable. Què hi fan els nostres sofriments i

les nostres angúnies? Què hi fan la nostra solitud i la nostra set d'estimació? Què hi fan el fred i el cansament? Jesús ve a omplir, Jesús ve a passar tot això amb nosaltres si li fem una mica de lloc, si li obrim la porta del cor.

En els comentaris, alguns hi feien unes aportacions enriquidores i explicaven els seus records i experiències de quan eren petits, com també recordaven i enyoraven algunes experiències religioses que les circumstàncies de la vida els havien fet oblidar. És alligador veure com Nadal, malgrat el soroll extern i tot el consumisme que ens envaeix, continua ressonant en el fons del cor de moltes persones encara que visquin entre reixes.

Per acabar, poso una pregària que recitàvem amb els familiars dels presos tot celebrant el Nadal:

Jesús, Infant, pres dels bolquers, retingut en un estable, sabem i creiem que ets el Fill de Déu reclinat en un pes-

sebre, que t'has fet pobre entre els més pobres, feble entre els més febles, abandonat entre els més abandonats...

Jesús, tu ets el pres a qui hem de visitar, estimar, comprendre, perdonar, ajudar i oferir la nostra amistat...

Et preguem pels nostres éssers estimats mancats de llibertat; s'ho mereixen, sens dubte, però dóna'ls la força que necessiten per a superar-se i que puguin retornar aviat a les nostres llars i portar una vida digna de persones humanes i de germans i amics teus.

Maria de Betlem, dona pobra i senzilla d'un poble desheretat; Josep, treballador humil i espòs de Maria, pares del Jesús nascut marginat a Betlem: ajudeu-nos a tots els pares i mares que tenim fills empresonats, perquè un dia, tots ple-gats, puguem portar una vida fonamentada en l'amor, la comprensió, el diàleg, la joia, l'esperança i el perdó. Així sia.

Josep M- OLLER, escolapi

ARQUITECTURA FERRER S.L.

Josep Ma. Ferrer i Serra
Arquitecte

Plaça St. Sebastià, 6, 1r - 7a, 08180 MOIÀ
Tel. 93 820 80 21 Fax: 93 820 76 03
e-mail: arquitectura-ferrer@coac.net

CAMINADES PEL MOIANÈS

Continuant el cicle de caminades curtes per diferents llocs del Moianès, que organitza Rivendel, el dia 8 d'octubre es va fer la dissetena caminada. A dos quarts de nou del matí vam sortir amb cotxes, des de la plaça Catalunya o dels ànecs, de Moià, per retrobar-nos a la plaça Major de Collsuspina amb tots els qui allà ens esperaven, una colla de cent dos caminaires. En aquesta ocasió vam fer l'excursió pels voltants de Collsuspina i així ens afegíem als actes de la fira Moianès Turisme i Lleure. Per això vam demanar als caminaires de Collsuspina que ens ajudessin a traçar el recorregut.

El dia es presentava amb boira baixa, freda i humida. Tanmateix vam començar la caminada amb l'esperança que s'aixecaria la boira i podríem gaudir d'un dia assolellat. Vam començar anant per l'antic camí ral de Collsuspina a Vic per a anar a passar tot seguit per la roureda de Casanova, on vam poder contemplar els

tres roures centenaris que s'hi conserven. Vam continuar camí pujant fins a la casa de Can Jordà, on hi ha una explotació agrària de bestiar criat d'una manera més ecològica que se'n diu ara, o sigui sense donar-los pinsos fabricats amb vés a saber què.

D'allà vam anar, travessant la carretera de Vic, cap a trobar el camí del Garet, casa a la qual no vam arribar, ja que agafàrem un camí a l'esquerra que pel pla del Garet ens portà fins a la casa de Can Torres, casa en la qual no sembla pas viure ningú que sigui pagès. Allà vam girar a la dreta i, seguint un tros més un camí entre camps pels plans del Garet, pujàrem pel dret per uns camps erms fins a trobar un camí des d'on, si hagués fet sol i el dia clar, hauríem vist la plana de Vic i també la moianesenca.

Seguírem camí i vam arribar a la font de Can Regàs, que segons la tradició és el naixement del riu Congost. La casa actualment és habitada per estadants

que no són pagesos. D'allà i pel camí, sense gairebé parar, vam anar pujant per a arribar al trencall del camí que, en cas de seguir-lo, ens hauria portat cap a la urbanització de Salelles, a Muntanyola. Nosaltres vam pujar per un corriol ben marcat, que ens dugué a Sant Cugat de Gavadons, on ens esperava un saborós esmorzar que ens varen preparar els caminaires de Collsuspina amb la contribució del Consorci del Moianès. Tot seguit poguérem visitar la capella de Sant Cugat de Gavadons, per cert molt ben conservada i restaurada fa pocs anys. Allà mateix ens varen explicar una mica la història del lloc i una llegenda per a acabar-ho d'arrodonir.

Com que el dia era emboirat i fred vam emprendre el camí de tornada seguint la via asfaltada que passa pel costat de Bellver, casa on diuen que va començar la nissaga dels Casanova.

Actualment és habitada per masovers, que hi viuen de la terra i del bestiar. En aquesta excursió i en d'altres que hem fet per Collsuspina hem pogut observar que les cases de pagès habitades estan molt netes i ben endreçades i moltes tenen flors a les finestres.

Continuant la baixada vam passar prop del Nualard i de l'Oller i amb ben poca estona ens faria arribar a les Casetes, on ens vam fer una foto del grup. Travessada la carretera de Vic, entràrem a Collsuspina, on ja hi havia totes les parades de la fira del Moianès en plena efervescència de gent i qui va voler ho pogué veure detingudament. De fet, nosaltres ja havíem donat per acabada l'excursió quan érem a les Casetes, després de fer-nos la foto de grup.

Acabada aquesta excursió, esperem la propera, a veure per on ens portarà.

Sebastià PADRISA

PENSAMENTS CAÇATS AL VOL

L'amor i el nas vermell no es poden amagar.

Els qui pateixen perquè estimen, cal que ho facin una mica més encara. Morir d'amor és una bona manera de viure.

L'amor és com la salsa maionesa: si es talla, cal llençar-la i encetar-ne una altra.

L'amor dels casats és el més fort de tots, però només mentre dura.

L'amor és una comèdia que té els actes molt curts. Cal molta imaginació per a omplir els entreactes.

En l'amor, els joves parlen del demà; els vells, de l'ahir.

En l'amor, els llavis i el cor no sempre funcionen al mateix temps.

És fàcil ser bona persona quan un se sent estimat. Quan un no és estimat, fàcilment es torna dolent.

En els llibres de moral aprenem a frenar els nostres errors, però estimant corregim els errors dels llibres de moral.

L'amor no es fa mai vell, reneix cada dia.

L'amor no s'aprèn: no hi ha mestres; el sabem des de petits mirant la mare.

Les moixaines d'una persona estimada tiren molt més que un motor de cent cavalls.

L'amor diuen que és etern. És etern mentre dura.

Els qui no estimen ningú no saben què és viure.

Si el dimoni pogués estimar una mica, deixaria de ser dimoni.

Valen més dos amics que s'estimen molt que no pas un home i una dona que no s'estimen gaire.

Sebastià CODINA
(«Vacarisses», febrer 2005)

ACTIVITATS DE TARDOR DE MODILIANUM

es activitats que, com és tradicional, organitza a la tardor l'Associació Cultural Modilianum han estat dedicades enguany al medi natural del Moianès. A més, s'han realitzat altres actes al voltant de la presentació dels *Records d'un moianès a Mauthausen*, edició d'un manuscrit de Joan Vilalta i Prat.

El medi natural del Moianès: cinc mirades

El Moianès ha estat qüestionat a vegades com a ens territorial homogeni a nivell històric, polític o demogràfic. En cap cas, però, no ho ha estat com a comarca natural. La situació del seu altiplà, elevat sobre el pla de Bages, la plana de Vic i el Vallès, li ha atorgat unes característiques físiques, climàtiques i ambientals que el converteixen en un territori ben diferenciat de les terres que l'envolten.

L'Associació Cultural Modilianum havia tractat fins ara sobre el Moianès des

de diversos punts de vista, però amb especial atenció als aspectes històrics i patrimonials. En aquesta ocasió ha canviat la perspectiva i, juntament amb El Fanal, Col·lectiu Cultural i Ecologista del Moianès, ha organitzat les activitats al voltant d'aquest tema.

Les cinc mirades que hom ha pretès donar sobre el medi natural del Moianès han correspost a sengles conferències que han tingut lloc en quatre municipis de la comarca. A Moià, Arnau Mercadé, del Departament de Biologia Vegetal de la Universitat de Barcelona, parlà dels boscos humits del Moianès, i Josep M. Mata-Perelló, de la Universitat Politècnica de Catalunya, ho féu dels minerals de la comarca. La fauna moianesenca fou tractada a Castellcir per Pilar Clapers, Isabel Casas i Montserrat Clapers, membres del Fanal. Florenci Vallès, de la Delegació del Bages de la Institució Catalana d'Història Natural, dissertà a Calders sobre el medi natural d'aquest municipi, i la farmacèutica M. Àngels

Sortida a la roureda de les Tàpies (Calders)

Bonet ho féu a Castellterçol sobre etnobotànica del Moianès sud.

Tres membres del Fanal també guairen les tres sortides que complementaren les xerrades: Pilar Clapers ho féu a la roureda de les Tàpies (Calders), Montserrat Clapers a Sauva Negra (Castellcir) i Isabel Casas pel paisatge humit de l'Estany.

En una iniciativa que tingué lloc per segon any, es realitzà una Gimcana del Medi Natural del Moianès, amb col·laboració amb l'Agrupament de Botiguers i Comerciants de Moià. Consistia a respondre seixanta-vuit preguntes relacionades amb altres tantes fotografies col·locades en els aparadors del mateix nombre de botigues. El qüestionari es dividia en quatre apartats: geologia, vegetació, fauna i relació home-medi. Els guanyadors, en les tres categories en què es dividia la gimcana, foren els següents:

—Individual fins a 14 anys: 1) Berta Solà Fustagueras; 2) Albert Catot Font; 3) Núria-Li Orriols Ferrer.

—Individual a partir de 15 anys: 1) Sebastià Padrisa Villa; 2) Maria Victòria Pellisa Salvadó; 3) Carmen Aparicio Busquets.

—Familiar: 1) Família Tantihà-Gamisans; 2) Mar Picazos i família; 3) Xavier Juncosa i família.

Aquest cicle d'activitats ha comptat amb el suport econòmic dels ajuntaments de Calders, Castellcir, Castellterçol i Moià i el patrocini del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya i l'Obra Social de «la Caixa».

Records d'un moianès a Mauthausen

La segona activitat organitzada per l'Associació Cultural Modilianum aquesta tardor ha estat la presentació del número 3 de la col·lecció «Quaderns de divulgació», dedicat a l'edició d'un manuscrit d'un moianès que estigué en el camp de concentració de Mauthausen.

I és que Joan Vilalta i Prat, nascut a Moià l'any 1911, hagué de patir en primer lloc la guerra civil espanyola i, després, la II Guerra Mundial. Ferrer d'ofici, l'any 1937, en plena guerra, fou mobilitzat per a combatre al front d'Aragó. Pel febrer de 1939 passà la frontera amb França i fou internat en dos camps de refugiats. Amb la invasió alemanya de França, el govern francès obligà molts refugiats espanyols a integrar-se a les

Participants en la sortida de l'Estany

companyies de fortificació i un d'ells fou Joan Vilalta. Pel juny de 1940 fou fet presoner per l'exèrcit alemany, obligat a pujar en un tren i, uns mesos després, conduït al camp de concentració de Mauthausen, on estigué des del 19 de desembre de 1941 fins al 26 de gener de 1942. En aquesta data fou traslladat al Kommando de Steyr, camp situat a 30 quilòmetres de Mauthausen, on romangué fins a l'alliberament, el 14 de març de 1945. Durant aquest temps treballà de ferrer en el camp i visqué de prop les situacions d'humiliació, violència i mort a què eren sotmesos els presoners.

Poc abans de morir en 1981, Joan Vilalta deixà el testimoni de les seves vivències en quinze fulls manuscrits. Fa tres anys, Raül Gonzàlez Carrasco, aleshores estudiant de PIES Moianès, en conegué l'existència i els féu servir per al treball de recerca de batxillerat. El quadern publicat ara per l'Associació Cultural Modilianum és una versió revisada que el mateix Raül Gonzàlez ha fet del seu treball.

La publicació, que compta amb el suport de l'Ajuntament de Moià i del Programa per al Memorial Democràtic impulsat pel Departament de Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya, fou presentada el diumenge 29 d'octubre a l'auditori de Sant Josep de Moià en un emotiu acte amb intervencions de Rosa Torà, presidenta d'Amical de Mauthausen, Maria Vilalta, filla de Joan Vilalta, i de Josep Montràs, alcalde de Moià, a més del responsable de l'edició, Raül Gonzàlez, i d'Albert Arnaus, en nom de l'Associació Cultural Modilianum. Baltasar Fonts hi intervingué amb la lectura d'una selecció de fragments del manuscrit de Joan Vilalta. L'acte fou complementat amb una conferència sobre el sistema concentracionari de Mauthausen, a càrrec de l'historiador Ernest Gallart, i amb «Mauthausen. Crònica gràfica», exposició de fotografies realitzada pel Museu d'Història de Catalunya i Amical de Mauthausen que el Patronat de Museus de Moià ha portat a la Casa Rafel Casanova a iniciativa de la nostra entitat.

moiadent

ODONTOLOGIA I PRÒTESIS

ODONTOLOGIA GENERAL
SOLUCIONS ESTÈTIQUES
IMPLANTS

PRÒTESIS SOBRE IMPLANTS
PRÒTESIS FIXES
PRÒTESIS AMOVIBLES

C/ Sant Sebastià, 1-3 - 08180 MOIÀ - Tel. 93 820 76 64

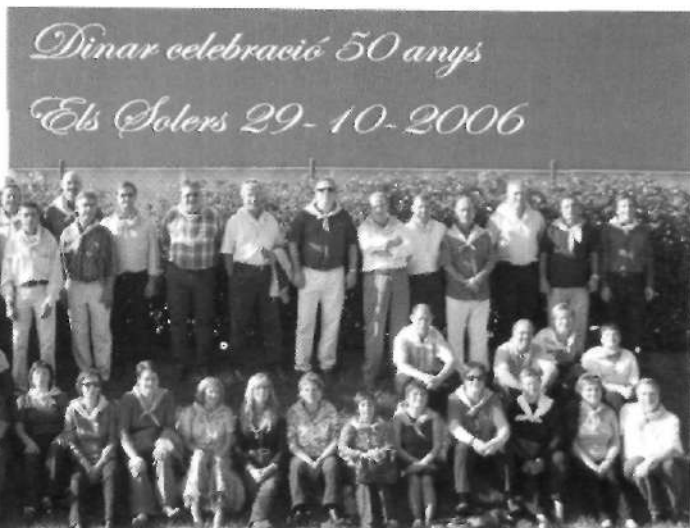
CELEBRACIONS COETÀNIES

Fl diumenge dia 15 d'octubre van celebrar llur festa coetània els setantins moianesos (nascuts, doncs, l'any 1936), participant en la missa de dotze a la parròquia i reunint-se després en un àpat amical. Els podem veure en la fotografia davant l'església.

Els cinquantins (nascuts, doncs, l'any 1956), a llur torn, es van aplegar dues vegades: el 24 de setembre, a esmorzar a la Granota (Castellterçol), i el 29 d'octubre, a visitar una cava d'Artés i després dinar, que acabà amb ball, als Solers de Santpedor, acte a què correspon la foto adjunta.

Per molts anys a uns i altres.

JOAN CLARA, ENTRE LA BÒVILA I EL FUTBOL

n tant per cent molt elevat de moianesos coneixen, sens dubte, el Joan de cal Teuler. Un rúfol diumenge d'octubre m'arribo al Carreró per entrevistar-lo.

Joan Clara i Vila va néixer a Moià a finals de l'any 1939, fill segon d'Emili i Montserrat. De noi va estudiar als Escolapis. És casat amb Candelaria García i pare de Maite i de Joan-Emili.

—En acabar els estudis, on vas començar a treballar?

—Quan jo tenia tretze anys, el meu pare em va preguntar què volia fer: si volia continuar estudiant, un cop acabats els estudis de comerç, o si volia començar a treballar. Jo li vaig dir que volia anar a la bòvila, que llavors ja era feta i que era més gran que no pas al principi. Em feia gràcia anar allà i hi vaig treballar fins a l'any 1984.

—Qui la va fundar, la bòvila?

—La va fundar el meu avi, l'any 1882. En aquella època, però, era una simple teuleria. Funcionava amb llenya, que s'anava introduint dins un forn, i l'obra es feia tota a mà: totxos, teules... En aquella època jo recordo molt vagament que depeníem molt del temps: antigament, com que plovia molt, els pares em cridaven a la nit per a anar a treure les peces, perquè no es mullessin. Fins i tot el sere no ens avisava quan hi havia temporal a la nit. Pensa que el temps d'ara amb el de llavors ha fet un canvi total.

A propòsit d'això, el meu pare m'explicava una anècdota. El 1945 va ser un any de forta secada i aquí a Moià es va fer una processó per demanar pluja. La gent del poble anava cantant: «Senyor, feu que ploqui!» Però al capdavant del seguici hi havia els tres teulers de la vila

que deien: «Sol i vent, sol i vent, sol i vent», perquè els qui feien teules i totxos a mà es pot dir que vivien del sol i del vent. Fent sol i vent, tot s'assecava i es guanyaven més bé la vida.

—Així, doncs, entràveu tot el material a cobert?

—Exactament. L'entràvem tot i després, quan feia bo, el tornàvem a treure. Aquelles èpoques eren molt dolentes, molt difícils. L'únic avantatge que hi havia era que llavors no comptava tant la mà d'obra com ara. De teuleries n'hi havia dues més, a Moià, i es donava el cas que totes eren portades per famílies amb el cognom Clara. Una era allà on hi ha la fàbrica del Comadran, i l'altra, allà on hi ha el quarter nou (que ja ha estat desallotjat, però) de la guàrdia civil. Recordo que, quan jugaves a futbol, a vegades veies el fum i notaves l'olor de la llenya. El sistema més primitiu que hi va haver —em penso que encara hi ha països subdesenvolupats que el fan servir— era un túnel i, a sobre, una plata-forma amb tot de forats. Aleshores es posaven les peces a sobre, de tal manera que deixessin passar el foc pel mig. A dins d'aquest túnel o volta hi tiràvem els feixos de llenya, i la flamarada pujava cap amunt; així, bo i passant per entre les peces, al cap de dos o tres dies quedaven cuites.

—Vosaltres sempre l'havíeu tinguda al Pla-romani?

—Sí, sí, sempre. L'any 1947 o 1948 van construir la bòvila amb la xemeneia i la van començar a modernitzar. En aquell moment ja no depeníem tant del temps, perquè fèiem molt material a dins. Van començar a sortir els assecadors i ja es treballava d'una altra manera. Aleshores teníem un forn amb uns

túnels molt llargs que feien tota una circumferència: eren dues rectes d'uns trenta o quaranta metres amb una corba a cada banda. Començàvem per una punta i anàvem tirant carbó vegetal a dins. Funcionava a través d'unes vàlvules i la xemeneia, que feia de tirant; les vàlvules aspiraven el foc i podíem arribar a una temperatura de nou-cents graus. El foc anava corrent i, quan hi havia un tros d'obra cuita, es parava de tirar carbó en aquella zona i se'n tirava en una altra. Si es volia, es podia fer que el forn anés funcionant contínuament. L'any 1984, quan van sortir les fàbriques modernes, les petites vam haver de tancar totes. Van sortir els forns-túnel: el terra anava corrent i la peça entrava a la màquina i ja sortia cuita per l'altra banda. Ja en els anys vuitanta, muntar un sistema d'aquests valia més de cent milions de pessetes, i molt pocs van poder sobreviure.

—Quants treballadors éreu?

—Entre dotze i catorze. A part del meu pare i l'oncle Joanet, el meu germà Agustí i jo, hi havia el Pere Santacreu, del carrer de la Tosca, el Joan de cal

Sord, el Josep Pladevall, del carrer de Sant Josep; més ençà, l'Ardoy etc. Hi va passar molta gent, per la bòvila.

—Quin horari fèieu?

—Quan jo tenia tretze o catorze anys, encara es treballava de sol a sol. Però cada dues hores fèiem beguda i paràvem una estona.

—La terra que fèieu servir com a primera matèria, l'extrèieu d'allà mateix?

—Sí, primitivament fèiem servir la terra de conreu. Havia de ser molt bona i molt neta, que no portés cap roc, perquè el roc és calç i, si aquesta pedra queia dins un totxo, quan el treies explotava. Mentre el coïes no passava res, però quan el treies, amb l'aire, el totxo explotava. A vegades mullant-lo molt no el destruïa, perquè així prenies la ràbia i la força de la calç. Aquest sistema no era bo, perquè treies la terra bona dels camps de conreu. Més tard va sortir un sistema de molins de martells. Aquests molins trituraven el tapàs, i així no malmetíem la terra de conreu. El tapàs molt quedava com pols i era tan to com la terra; les peces quedaven molt bé.

La teuleria del Pla-romaní. Començant per l'esquerra: l'avi de l'entrevistat (Joan Clarà Viñas), el pare (Emili Clarà Abancó), l'oncle Joan i un altre treballador.

—A part de Moià, per a quines poblacions més treballàveu?

—Per a tota la comarca. Treballàvem molt per al cantó de Bigues i Riells; com que s'hi van fer tantes torres, portàvem molta obra vista cap allà. També per al cantó d'Artés. Cap a Vic no hi anàvem tant.

—Creus que el material vostre era més fort que el d'ara?

—I tant! Quan es coïen les peces amb llenya, s'anaven fent molt a poc a poc, de manera que es coïen per dins; així, quan les posaves a les teulades, no s'esgrunaven. En canvi, aquestes que fan ara s'esfulen una mica, i amb el glaç, encara més. Veuràs teules, aquí a les teulades de Moià, que eren fetes a mà i que fa cent anys que hi són i encara aguanten. Han passat pedregades i, en alguns pobles, no hi ha quedat cap teula moderna, però les antigues encara hi són.

—^Era una feina dura, la vostra?

—Molt! Potser de les feines més dures, eh? Jo he fet altres tipus de

feina... Bé, sempre es diu que, de feina bona, no n'hi ha cap; però jo penso que sí. La feina bona és la que t'agrada. A mi la feina que feia m'agradava molt, però físicament era molt pesada: moltes hores, no tenies mai festa, se't cremaven les peces, se t'espatllaven per culpa del temps... Pensa que el foc del forn s'havia de mantenir sempre encès, perquè, si paraves, el cost era molt elevat.

—Ara, de l'antiga bòvila, sols en resta la xemeneia. Al voltant, un munt de naus configuren la nova zona industrial del Pla-romaní. Com te la mires, tota aquesta nova zona, Joan?

—Amb tristor. No és solament pel tema de la bòvila, sinó pel fet que abans pujaves a la costa de la Creu i contemplaves el Montseny, Montserrat i tota la verdor que envoltava el Moianès; però ara, al voltant de Moià, cada dia hi veus més ciment, ciment, ciment... I estan parlant que tota aquella zona del Masot, el Prat, l'Ocella... d'aquí a poc temps serà plena de teulades d'uralita. Llavors jo em faig sempre la mateixa pregunta: Per

L'equip infantil del P. Tort (l'entrevistat és el porter)

què es va fer el mirador de la Creu? Què mirarem d'aquí a un temps? Ja és hora que fem el pensament que la cosa més important de la vida és la natura, el que deixarem als nostres fills; i, tal com anem, no els deixarem res. No és d'estranyar, doncs, que fins i tot el temps estigui trastocat. Un poble ha de créixer per al seu propi sosteniment; no hem d'anar a buscar que ens vinguin a fer créixer el poble. Moià és un poble rústic, de molts anys d'història, amb una certa altitud, i crec que valdria la pena respectar-lo. Entre tots, no hem sabut parar aquest creixement tan desorbitat que hi ha hagut.

—Parla'ns una mica dels teus germans.

—El gran, l'Agustí, va tenir un accident a la bòvila. Tenia quaranta-set anys quan va caure de l'escala i es va trencar el fèmur. Va morir de resultes d'una negligència dels metges. Després hi ha la Lluïsa, que es va fer religiosa carmelita vedruna i ara s'està a Itàlia; s'havia

més petit, el Josep Maria, s'està a Berga; primer va treballar com a empleat bancari i ara té una petita empresa de rètols i plaques.

—Més endavant, Joan, a què et dediques?

—Vaig treballarà l'empresa Securitas, una etapa molt bona en la meua vida. Vaig conèixer molta gent i la feina em va omplir. Els anys que vaig estar a la bòvila em trobava que no podia fer prou el que jo volia. El fet d'entrar en una empresa i poder decidir, poder introduir les meves propostes, etc, va fer que d'alguna manera jo cresqués.

—Quants anys hi vas treballar?

—Quinze, fins que em vaig haver de jubilar forçosament pel que em va passar. Jo estic segur que encara hi treballaria, perquè m'agradava. Estant de cara a l'empresari, o sigui el client, no era una feina física. Jo era com un director i tenia més de cent treballadors, dels quals anava fent un seguiment per tal que tothom estigués al seu lloc i que tot funcionés amb normalitat.

El porter Clara a punt de parar un pilota en el camp vell

—Canviem radicalment de tema. Molta gent que et coneix, sap perfectament que la teva gran afició ha estat el futbol.

—Vaig començar a jugar-hi a tretze anys, amb l'equip infantil del pare Tort. Devia ser l'any 1952 o 1953. En el primer equip del Mojà hi vaig entrar l'any 1958, quan jo tenia divuit anys, i hi vaig jugar fins a la temporada 1967-1968.

—Feies de porter, oi?

—Sí, sempre. Vaig jugar un parell de partits de davanter quan algun cop faltaven jugadors i, en canvi, hi havia més d'un porter.

—Amb qui havies jugat?

—Amb Francesc Crivillès, Pere Riera, Josep i Emili Dalmau, el Padrós, Sebastià Monsech, Josep M. Renom, Climent Romeu, Lluís Serra, i fins i tot havia jugat amb els veterans Jaume de cal Noc i Valentí Gaja; jo devia tenir disset o divuit anys i aquests dos ja en devien tenir trenta-vuit.

—Llavors arriba un moment que deixes de jugar a futbol, però continues vinculat amb el Club Esportiu Mojà, oi?

—Sí. Però llavors, durant uns quants anys, em vaig dedicar molt al ciclisme, quan es va fundar el club ciclista de Mojà. Més tard el Pere Soler de ca la Isabel va entrar de president i jo vaig formar part de la seva junta. Vaig portar un equip de juvenils, encara en el camp vell, i allà es va començar a configurar el que seria la zona esportiva d'ara. Més tard vaig tomar a entrar en el club quan el Josep Purí n'era president i vaig entrenar un equip infantil. Després, quan el Jordi Cuberta era cap de la secció de futbol, jo també portava un equip d'infantils. Vam fer una campanya molt maca. I per últim vaig ser cap de la secció de futbol amb el Sebastià Prat. Va ser l'any que vam pujar a primera regional. Després passa un temps que no hi sóc, fins ara, que hi he tornat a entrar amb el Salvador Anfruns.

—El proppassat 15 d'agost es va

inaugurar el nou camp de gespa artificial d'última generació. Com va sorgir la idea?

—Sempre havia fet il·lusió, aquesta idea, no pel que és el poble, sinó per la gran afició, pels grans equips que hi ha. Sempre ho he dit i ho repeteixo: a Mojà estem en terra de ningú, com en una illa; perquè, si volem un jugador, ha d'haver nascut aquí o bé anar-lo a buscar a Castellterçol, l'Estany Calders... Llavors, a partir d'aquí, vol dir que el jugador te l'has de fer, no pots anar-lo a buscar ni a la plana de Vic ni al pla de Bages, perquè el club no pot pagar els jugadors. La solució passa per la pedrera. Si hi ha una pedrera, hi ha molts equips, i si hi ha molts equips necessites un camp. L'herba artificial és una idea molt bona, ja que hi poden jugar tants equips com vulguis i l'herba no es fa malbé. L'inconvenient era que assumir un cost tan elevat era inviable per part del club. Es va fer un petit intent de parlar amb l'ajuntament, però aquest sempre ens deia que no era el moment. L'any passat es va fer la piscina, i l'ajuntament no podia col·laborar per al camp de futbol. Llavors l'alcalde ens va fer la promesa que l'any 2007 es començaria a treballar per fer el camp.

A partir d'aquí va ser curiós, perquè un dia es presenta un senyor de Centelles i ens diu que, si no ens importava, ens faria un pressupost per a fer un camp de gespa artificial. Vaig dir que no hi havia cap inconvenient. Aquell dia la persona de manteniment i jo el vam ajudar a marcar els metres que tenia el camp: 6.000 m² (100 de llarg per 60 d'ample). Quan va tenir el pressupost fet, me'l va donar i jo el tenia a la mà. Se'n començà a parlar. Ens vam dir: home, si es pot fer l'any que ve, doncs per què no es fa ara i pagar-lo l'any vinent? Mig en broma mig seriosament, un dia se'm va ocórrer de trucar a aquest senyor del pressupost, i va venir. El vaig poder presentar a l'alcalde i al regidor d'Esports,

Joan Clarà al mig del camp de futbol actual

Ferran Llussà. Després de moltes converses es va anar veient que podia ser una realitat. Llavors hi va haver dos pres-supostos més d'altres empreses, i va començar a ser públic que es parlava de fer el camp, fins que arribà un moment que ja hi hagué acord entre empresa, ajuntament i club. Vam acordar que el faríem en nom del club, però que l'ajuntament assumiria la despesa aprofitant la subvenció que la Generalitat atorga a camps esportius.

En Joan Clara es va passar tot l'estiu vetllant les obres, procurant que tot sortís bé.

—Explica'ns una mica el procés i la feina que tu hi has fet.

—Jo no hi he treballat pas sol; hem estat un conjunt, la junta, especialment el president, Salvador Anfruns, que va fer molts tràmits a Barcelona. Jo hi he dedicat més hores perquè, en no poder treballar i com que hi tinc afició, m'hi distreia. L'obra és molt curiosa. Mai no m'hauria imaginat que el terra hagués de

ser pavimentat, asfaltat; pensava que, si l'asfaltaven i hi posaven l'herba a sobre, això seria dur. No, no: és que l'herba no hi va enganxada; a sobre hi ha cent tones de sorra especial i el pes de la sorra aguanta l'herba. Llavors dius: «Per què és elàstica? Per què corre la pilota?» És que hi ha vuitanta tones de cautxú. El cautxú és pneumàtic, és goma, i està ficat entremig de l'herba. Això dóna elasticitat i fa córrer la pilota, fa que l'herba s'alci.

El camp, encara que no ho sembli, té un desnivell. Per cada metre de camp hi ha un centímetre de desnivell. Si el camp té 100 m, té 100 cm de desnivell. Comença al capdamunt i acaba a zero al capdavall. Això és perquè, quan plou, tota l'aigua es vagi escorrent cap al capdavall del camp, on hi ha una reixa (a la zona de les alzines).

Quin és l'avantatge d'aquest camp? Que poden entrenar-s'hi deu o quinze equips i no passa res. Es conserva, està garantit per a deu anys. Pensa que

estem recollint tota l'aigua del pavelló, l'aigua dels exteriors del camp, ja que al voltant del camp està tot formigonat i té els desnivells suficients per a anar cap a una claveguera que passa per sota el camp i va a parar als dipòsits d'aigua. Aquesta aigua es recull per a regar el camp per tal que l'herba artificial no cremi tant. Sempre és la mateixa aigua, és un circuit tancat. Aquest és un gran sistema.

—Quin manteniment necessitarà aquest camp?

—Aquest any el manteniment és zero, perquè la mateixa empresa ens el proporciona de franc. El manteniment consisteix a raspallar l'herba, aixecar-la una mica i repartir el cautxú, ja que a vegades els jugadors o les pluges fortes el desplacen, i en algunes zones del camp n'hi ha molt i en d'altres menys. Un raspall, amb un tractor al davant, el torna a posar al seu lloc. Això, pràcticament, és un manteniment zero. A final d'any és bo de passar-hi una altra màquina que aspiro la brutícia i tornar-hi a posar una mica més de cautxú. Les «pipes» que mengen el jovent i escupen dins el camp van molt malament per a la gespa.

—El que és veritat és que el camp ha quedat fantàstic i que la jornada d'inauguració va ser tot un èxit.

—Jo n'estic molt content. Tothom hi va col·laborar molt. Fer venir un diumenge del mes d'agost geganters, grallers i bas-toners és complicat. Ells es van oferir a venir, van donar molta vida a la jornada i,

gràcies a ells, la diada va tenir un caire molt més festiu. També vull donar les gràcies a tota la gent que va venir i al senyor rector, que ens va donar totes les facilitats en l'execució d'aquesta obra i en el nou camp de gespa natural que es farà darrer les alzines. També gràcies, com he dit, a l'ajuntament de Moià.

És evident que el Club Esportiu Moià creix cada cop més. Aquesta temporada tindrà deu o potser onze equips de futbol. Hem parlat amb en Joan Clara, primer de la bòvila i ara del camp de futbol amb la nova gespa.

—Abans d'acabar, Joan, una pregunta innocent: tu ets del Barca o de l'Espanyol?

—Mira, si tots fóssim del Barca no hi hauria l'Espanyol. Jo crec que Catalunya necessita més d'un equip perquè la gent pugui triar. Jo sóc de l'Espanyol des del dia que vaig néixer, perquè quan era petit i anava a col·legi, tots els companys eren del Barca. Llavors pensava: per què són tots del Barca? M'hi vaig aficionar tant que, des de llavors, he estat sempre de l'Espanyol, i m'és igual que sigui a segona o a tercera divisió; és el fet de sentir uns colors, és un sentiment... Per a mi, és un equip molt català, i sempre ho serà.

—Vols afegir alguna cosa a la nostra conversa?

—Sí, que una etapa de la meua vida que recordo molt és la dels vuit anys que vaig formar part del consistori municipal.

Joan RIERA

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

D^{ra} Carme Mendoza Sotoca
N^o Col. Podologia 1.113 / N^o Col. Infermeria 34.926

TRACTAMENTS DE PODOLOGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n, 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ

EXPOSICIÓ D'EN PICANYOL

El dijous dia 9 de novembre es va inaugurar a la Sala Rovira (Rbla. de Catalunya, 62) de Barcelona una exposició del dibuixant moianès Picanyol a base de tires d'Ot, el bruixot. L'exposició havia de restar oberta fins al 2 de desembre. A continuació reproduïm el text del programa de mà, redactat per l'escriptor, lingüista i ex-director de «Cavall Fort» Albert Jané.

Al cap de cosa de quaranta anys d'activitat professional com a il·lustrador i ninotaire, l'obra gràfica de Josep Lluís M. Picanyol ja té, realment, un pes específic considerable de tires còmiques, il·lustracions, pàgines d'enigmes i endevinalles (en Picanyol és un dels nostres primers enigmistes) i, darrerament, realitzacions en el format anomenat CD-ROM... Però em sembla que no és pas gaire arriscat afirmar que, de tota aquesta obra, tan apreciable en el seu conjunt, emergeix i sobresurt el personatge que li ha donat més nom i una autèntica popularitat, *Ot, el bruixot*. Es tracta, sens dubte, d'un dels personatges principals del còmic català de tots els temps, que surt sovint en els mots encreuats («El bruixot d'en Picanyol», dues lletres) i que fins i tot té un monument públic al parc municipal de Moià, el lloc de naixença i de residència habitual d'en Picanyol, per un acord del consistori de la vila.

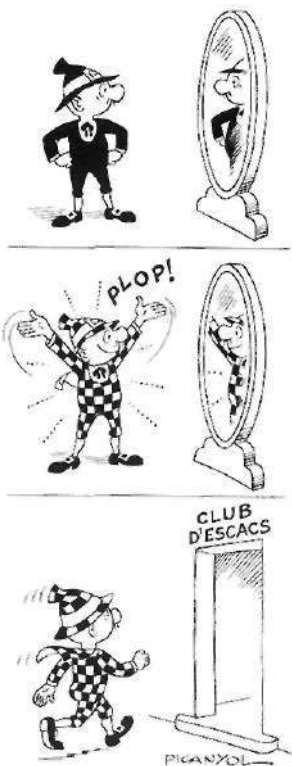
Les primeres tires d'aquest personatge singular van aparèixer en el número doble 215/216 de la revista «Cavall Fort», que va ser el seu número extraordinari de Nadal de l'any 1971. Ara farà trenta-cinc anys, doncs! I les tires següents, curiosament, al cap de dos números, és a dir, en el número 218, que correspon ja al mes de gener de l'any 1972. I des d'aleshores el bruixot d'en Picanyol no ha abandonat mai les pàgines de la revista «Cavall Fort», de la qual és no solament un dels personatges puntals, que al llarg dels anys ha fet les delícies de dotzenes de

milers de lectors. Hi va haver, ja fa una colla d'anys, un moment de defallença en el seu autor, que volia abandonar el seu personatge, a causa de l'esforç que li exigia mantenir-lo en el nivell de qualitat a què —ell mateix n'era prou conscient— havia aconseguit de situar-lo. Em sembla que des de «Cavall Fort», justament alarmats per aquella amenaça de detecció, vam contribuir amb les nostres instàncies a la superació d'aquell mal moment, i el gran personatge picanyolià, com si no hagués passat res, va prosseguir la seva trajectòria d'encerts continuats i de qualitat permanent. Les coses s'han de dir clarament: en Picanyol és el seu propi guionista, vull dir que és l'autor de la idea de les tires que realitza, i és justament un bon guió, una idea vàlida, senzilla i plena de sentit alhora, allò que és realment difícil de trobar. Realitzar-la gràficament —per a qui sap dibuixar i domina el personatge, naturalment— arriba un moment que ja és un joc de poques taules. Però les idees bones de debò sovint fan el bot, no acudeixen a la cita, i demanen hores de reflexió, d'observació atenta de la realitat, d'esmolat l'enginy, a veure si es produeix el miracle. Al cap de trenta-cinc anys, em sembla que es pot dir que en Picanyol, en aquest sentit, s'ha fet creditor d'un *summa cum laude*.

Fins a quin punt *Ot* és un *alter ego* d'en Picanyol? En una certa mesura, tot personatge de ficció d'aquestes característiques és un reflex de la personalitat del seu autor. En el cas que ens ocupa, aquesta mesura és molt elevada. La principal diferència entre *POt* i en Picanyol és que aquest no té els poders màgics que distingeixen el seu bruixot, però si els tingués és segur que en faria el mateix ús. En Picanyol és un autèntic franciscà, que rebutja decididament la violència i tot el que s'hi assembla. I, per tant, no la usaria ni contra els mateixos violents. És així com actua l'inefable bruixot, que es limita,

per repel·lir els atacs que rep d'un ambient hostil, a usar de les seves facultats màgiques per a anul·lar-los. I ho fa, a més, amb enginy, elegància i *savoir faire*. No solament anul·la els intents d'agressió, sinó que, a més, ridiculitza els seus autors. No s'hi rabeja, això no, ni escarneix qui podria semblar que s'ho mereix. L'il·lustre mag, un cop resolt el cas, continua el seu camí, amb un posat d'indiferència i de serenitat només un punt olímpica, però sí que deixa el «dolent» en una situació no gens airosa que potser farà que un altre camí s'hi miri més.

Tot això, en Picanyol ho realitza amb una gran economia de mitjans. En Picanyol, que és un colorista excel·lent, com ha demostrat en la realització d'adaptacions de llegendes i rondalles populars, en té prou amb la línia per a donar vida al seu bruixot (i a la seva aparentment irascible muller). Una línia segura, rotunda, precisa, ben definida, amb el suport molt eficaç de masses de negre, i, és clar, amb un domini absolut del moviment del cos humà i de l'expressió facial. I hi hauríem d'afegir una capacitat extraordinària, vull dir no gaire corrent, per a la creació de rostres hu-

mans amb personalitat pròpia. Encara que siguin ninots, els personatges creats per en Picanyol no es veuen mai afectats per les exageracions grotesques, que sovint voregen el mal gust (caps immensos, orelles deformes, nasos llarguíssims...), per a segons qui imprescindibles si vol donar varietat i amenitat a una galeria de personatges.

Les tires que en Picanyol aplega en aquesta exposició han aparegut a les pàgines de «Cavall Fort» en els últims números d'aquesta revista. Concretament, a partir del seu número 1.000. Són, sens dubte, una mostra evident del punt de maduresa a què en Picanyol ha arribat al cap dels anys, una maduresa que no comporta cap atenuació de la frescor original. Les altres tires, és a dir, les anteriors al número 1.000 de la revista, reposen al seu arxiu, amb la resta dels seus originals, preservades, sense presses, per al dia de demà. De moment, aquesta visió que podríem qualificar de parcialment de conjunt, de la seva obra, ens permet una valoració que ens ajuda a acabar de situar en Picanyol en el lloc d'honor que li correspon en el còmic català.

- ✓ LÀMINES IMPERMEABILITZANTS
- ✓ PREPARATS ASFÀLTICS
- ✓ MÀSTICS I PERFILS PER A JUNTS
- ✓ AÏLLADORS TÈRMICS I ACÚSTICS

- ✓ ADITIVS PER A MORTERS I FORMIGONS
- ✓ PINTURES PER A LA CONSTRUCCIÓ
- ✓ PRODUCTES ANTICORROSIUS

Prestigi en Impermeabilització

Ctra. Molins de Rei a Rubí, km. 7,3 VALLDORREIX (Barcelona) ☎ 936 747 112 - Fax 936 804 393 E-mail: asfaltex@adve.es http://www.asfaltex.com

BIBLIOTECA

esprés de la flamant inauguració de la seva ampliació a finals de setembre, la biblioteca ha rebut durant el mes d'octubre més de 3.600 visites; d'aquestes, 1.190 s'han endut llibres, revistes, música..., amb un total de 3.128 documents deixats. Per altra banda, 607 persones s'han connectat a internet, sense comptar els internautes que utilitzen el servei WI-FI (internet sense fils) amb el seu ordinador portàtil.

Al llarg dels mesos d'octubre i novembre s'han realitzat a la biblioteca els següents actes:

—una exposició d'il·lustracions de *Peter Pan*;

—un seminari intensiu de poesia (dissabte, 28 d'octubre), a càrrec del professor Ricard Fernández Aguilà, sota el títol «El despertar de la consciència a través de la poesia»;

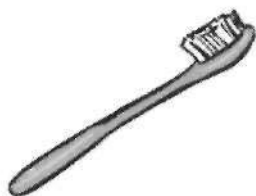
—una tertúlia (dilluns, 30 d'octubre) amb l'escriptor Albert Sánchez Piñol

(Barcelona, 1965), sobre la novel·la *Pandora al Congo*;

—una presentació audiovisual (divendres, 10 de novembre) del llibre *Rutes pel Moianès des de Castellterçol a peu o en btt*, a càrrec del seu autor, Albert Giro-nella i Coll;

—contes tots els divendres de novembre.

Aspecte de la tertúlia amb A. Sánchez Piñol

CLINICA DENTAL

Dr. Marc Pujol Comajoan

ODONTOLOGIA GENERAL-URGÈNCIES
ORTODÒNCIA-IMPLANTS

Plaça Major, 10, 3r. 2a.

Tel. 93 830 06 98

08180 MOIÀ

Escriu aquestes ratlles a Santa Maria de l'Estany en dies de pluges abundoses que són els heralds de la tardor, una estació especialment evocadora, en la qual el Nostre estén aviat el seu mantell tornassolat sobre les clarors del dia, sovint filtrades per cels grisos que donen als camps i boscs aquells contrastos de solells i ombres que ens recorden les tècniques pictòriques dels artistes barrocs.

No dubto que totes les comarques catalanes ens podran presentar, en aquests darrers mesos de l'any, paisatges de singular bellesa, si bé a mi sempre em vindran a la ment els aurons rogencs del Moianès i les vinyes d'aram del Priorat. Meravelloses metamorfosis de colors i formes que ens parlen, entre ressons poètics, dels canvis substancials que s'operaran, en tots nosaltres, en el moment de la mort.

I aquesta reflexió em porta a una altra sobre l'ànima, entitat immaterial que sotja freqüentment la nostra imaginació i de la qual avui es parla poc, en una societat trasbalsada pel materialisme i l'hedonisme, contravalors que defugen la metafísica de la transcendència, preferint, sovint, els corrents positivistes, exposats en el segle XIX per Auguste Comte, malgrat que, examinats de prop, resultin força insatisfactoris.

Parlar de l'ànima resulta, des de la perspectiva cristiana, especialment escaient a la tardor, ja que, no endebades, l'Església consagra P1 de novembre a la festivitat de Tots Sants, i el dia següent, als fidels difunts. Recordo amb melangia i tendresa els dies de la meua infància, quan a casa, en aquestes diades, resàvem les tres parts del rosari. Dies reflectits també a les pàgines de totes les literatures romàniques. Qui no recorda *El monte de las ánimas*, un de les més celebrades llegendes de Bécquer? En un relat breu, líric i colpidor alhora, l'escriptor bètic ens narra quelcom que, més enllà de la seva dimensió postromàntica, furga en el tema de la vida, la mort i el més enllà, la *magna*

quaestio, com dirien els escolàstics, de la realitat humana.

Però a tot això hom pot preguntar-se: què és realment l'ànima? Penso que podríem definir-la com aquell principi espiritual i intangible que permet a la matèria inerta de convertir-se en matèria viva. Així ho intuïren els clàssics en reconèixer, amb Aristòtil, que d'ànima en tenen tots els éssers vius —plantes, animals i homes—, parlant d'una espurna vital vegetativa, sensitiva o racional. Però solament l'home té una ànima racional, principi d'immortalitat, ja que, com apunten alguns científics actuals, sembla que és la permanència de la pròpia identitat i consciència, després de la mort, el que obre les portes a una nova vida.

Crec que és bo reflexionar sobre aquestes coses, sens perjudici, ans tot al contrari, de professar allò que l'Església ens ensenya com a certes revelades, per a millor comprendre com la ciència i la fe caminen juntes, essent així que ambdues estan al servei de la veritat, concepte intrínsecament unívoc.

Encara hi ha pensadors aferrats al materialisme històric (com Oparin o Haldane, ja traspasat el primer i ambdós de formació marxista) que creuen possible arribar a desxifrar, a partir de les ciències merament empíriques, com de la pura matèria sorgiren en l'Univers les primeres manifestacions de la vida. Dubto que això l'home pugui assolir-ho mai, però si algun dia arribés a copsar-ho, sempre quedaria ben palès, al meu entendre, com aquest pas decisiu tan sols fou possible a partir de la intervenció d'aquell principi immaterial, sorgit directament de la mà del Creador, que anomenem ànima. Sembla evident que la matèria, per ella sola, no operaria mai.

I aquí sempre hi escaurà una pregunta que comporta una sola resposta lògica: si la matèria un cop existeix ja no es destrueix, sinó que solament es transforma, per quina raó haurien de desaparèixer les realitats immaterials? Nicolas d'Autrecourt,

Imatge tardorenca del puig de la Caritat (l'Estany)

un filòsof immers ja en l'època decadent de l'Escolàstica, tindrà tanmateix en aquest punt una intuïció brillant: afirma que ser corruptible (en el sentit de finit) és quelcom que repugna, que comporta contradicció: *esse corruptibile includit repugnantiam et contradictionem* (1).

L'entossudida recerca d'una vida exclusivament originada en la matèria interta em sembla quelcom tan desballestat com l'actitud d'aquells nigromants medievals que anaven rere una pedra «filosofal», capaç de convertir en or tot el que toqués.

Per cloure aquestes consideracions em sembla escaient de remetre'm als mots d'un sant i poeta, el Dr. Pere Tarrés, tan nostre, per cristià i català, que visqué a

Monistrol de Calders, on exercia de metge, una de les fites decisives de la seva espiritualitat. Un dia escrigué:

«Tot esdevé silenciós i d'una mateixa tonalitat. És el recolliment sublim de la naturalesa, com si aquesta volgués preparar-se per a les grans solemnitats litúrgiques del cicle nadalenc.

»I la tardor, fada subtil, de front serè i tranquil, convida l'home, també, al repòs i a la reflexió» (2).

Ramon M. RODON GUINJOAN

(1) Paul VIGNAUX, *El pensamiento en la Edad Media*, Fondo de Cultura Económica, 1954, p. 186.

(2) Jaume GABARRÓ, *El vessant poètic del Dr. Pere Tarrés*, Einsa-Claret, 1992, p. 93.

Garden Center Moianès

Composicions florals i plantes d'interior
Articles de decoració

Plantes de temporada
Arbres i arbusts

Complements de jardineria
Projectes de nous jardins i manteniments

Carretera N-141, Km. 21,9 (Hostal de la Grossa)
08180 - Moià (Barcelona)

Tel: 93 830 93 35
Fax: 93 830 93 36

www.gardenmoianes.com
garden@gardenmoianes.com

PUBLICACIONS

En aquesta secció donem compte de publicacions relacionades amb Moirà o el Moianès o bé d'informació publicada sobre la nostra vila i rodalia i la seva gent. Distingim tres apartats: llibres, revistes i diaris.

Llibres

En l'apartat de llibres, aquesta vegada ens referim a *Patrimoni industrial i comercial del Bages*, col·lecció de 50 fitxes elaborades per Jaume Perarnau i distribuïdes pel diari manresà «Regió 7» en coedició amb la Cambra de Comerç de Manresa, la Caixa de Catalunya i el Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya. Hi ha diverses referències a elements patrimonials del Moianès, com ja hem anat indicant en números anteriors de LA TOSCA.

Revistes

En l'apartat de revistes i començant per les editades a Moirà o rodalia, hem vist:

—el número 12 (juny 2006) de «El Vaixell de Paper», butlletí de l'Associació

Rusc i Avets (Tordera-Moià), amb 16 pàgines sobre aquesta associació;

—el número 111 (III trimestre 2006) de «Palestra», portaveu de l'esport moianès, amb 16 pàgines de temàtica esportiva;

—el número 26 (octubre 2006) de «El Butlletí» del grup municipal MAP, amb 4 pàgines sobre política local.

Passant a les revistes editades a fora, hem vist:

—el número 223 (setembre 2006) de «Qüestions de Vida Cristiana», amb un article (pp.34-48) de Xavier Padrissa, mestre i psicopedagog moianès, titulat *Conflicte i violència a l'escola*;

—el número 93 (setembre 2006) del «Butlletí de l'Associació Bíblica de Catalunya», amb una ressenya (pp. 49-51), signada per Joan Ferrer, del llibre *Obra poètica* de Manuel Bertran i Oriola;

—el número 102 (setembre 2006) del «Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica», amb un article (pp. 321-328) de Carles Riera, titulat *Topònims del Moianès d'origen germànic*.

—el número 1061 (octubre 2006) de «Cavall Fort», amb un article divulgatiu de Maria Àngels Petit i Mendizàbal (titulat *Parets de toves*) i les habituals col·laboracions del ninotaire Picanyol;

—el programa del concert celebratiu del vint-i-cinquè aniversari del Cor Artesenc (Artés, 28-10-2006), amb un article i un poema de l'escriptor moianès Josep Ruaix;

—el número 119 (sense data) de la revista mensual «Dietètica y Salud», amb un reportatge sobre el jardí botànic de plantes medicinals de Cal Riera (Moià).

Diaris

Passant als diaris, hem trobat les següents notícies (que donem per ordre cronològic i, si no diem res, es tracta del

diari manresà «Regió 7») d'interès per a Moià i rodalia i la seva gent:

—13-10-2006 («El 9 Nou»): «Gran retorn de Laia Fernàndez a la competició de judo». «Anna Henestrosa, a l'Escalada de Montjuïc».

—16-10-2006 («El 9 Nou»): «Anna Henestrosa repeteix victòria a Montjuïc».

—17-10-2006: «Tothom vol un horari fix, i a la granja no pot ser», breu entrevista a Salvador Serracarbasa i Sala, pagès i ramader de Moià, dins la secció «Gent de casa». «Moià obrirà la temporada de cros escolar».

—19-10-2006: «Un autobús amb nens xoca amb un turisme a Calders». «El horse-ball arrela amb força a Moià. L'Hípica El Serrat és pionera a les nostres comarques en un esport que guanya adeptes», reportatge de 3 pàgines dins el suplement «Tot esport».

—20-10-2006: «El xofer del bus de Calders va evitar un xoc més greu».

—20-10-2006 («El 9 Nou»): «Els Avets exposen a Vic obres de discapacitats».

—24-10-2006: «Cantaren una coral ja és més normal entre els joves», breu entrevista a Ferran Miró i Font, director de la Coral de Castellterçol, dins la secció «Gent de casa». La «meteoimatge» és una vista de Peníscola, fotografia tramesa a la redacció per Carles Illa.

—25-10-2006: «Calders farà un casal d'avis al solar de les antigues escoles. El consistori està pendent de confirmar la subvenció de la Generalitat per a adjudicar l'obra». «Una iaia de Calders celebra 100 anys de vida».

—27-10-2006: la «meteoimatge» és una fotografia de Castellterçol enviada a la redacció per Sara Riera.

—29-10-2006: «Atropellen a Moià una dona de 81 anys». La «meteoimatge» són unes flors boscanes a Guils de Cerdanya, foto tramesa a la redacció per Carles Illa.

—30-10-2006: la «meteoimatge» és un paisatge d'Andorra, fotografia tramesa a la redacció per Joan Capdevila.

—31-10-2006: «Ferida lleu en un accident a Moià». «Hi ha tantes coses que m'inspiren a escriure versos», breu entrevista a Josep Clotet i Riera, poeta de Calders, dins la secció «Gent de casa».

—1-11-2006: «Castellterçol adjudica per sorteig els darrers "lofts" de la fàbrica Roger». «Castellterçol va celebrar una reeixida Fira del Bolet»

—2-11-2006: «Localitzada a Moià una menor fugida de Badalona». «Un motorista ferit en accident a Moià».

—2-11-2006 («El 9 Nou»): «"A Madrid, sol i sense un duro". Marià Puigdomènech, advocat durant 60 anys, va néixer a Collsuspina en 1918. Li han concedit la Creu d'Honor de l'Orde de Sant Raimon de Penyafort, la màxima distinció que pot rebre un advocat. És el reconeixement de 60 anys d'exercici de la professió. Marià Puigdomènech va néixer a Collsuspina fa 88 anys i actualment és el col·legiat número 1 del Col·legi d'Advocats de Vic, on va tenir despatx en els anys quaranta. En 1947, com a secretari municipal, va ajudar a portar l'electricitat a Collsuspina». «Els Avets de Moià inicia la celebració del 25è aniversari». «Segon lloc de la moianesa Laia Fernàndez en el Trofeu Ciutat de Girona de judo».

—3-11-2006: «Espectacular accident sense ferits a Moià».

—5-11-2006: «Un ferit greu en caure de la finestra d'un pis al centre de Moià».

—7-11-2006: «Quan cuines, és molt difícil satisfer tothom», breu entrevista a Josep Bado i Torras, cuiner de Castellterçol, dins la secció «Gent de casa». La «meteoimatge» és un aspecte de Montserrat, foto tramesa a la redacció per Carles Illa.

—10-11-2006 («El 9 Nou»): «Els representants del Judo Moià, Ramon Roca i Albert Armadans, van aconseguir la tercera posició en el Trofeu Federació».

—11-11-2006: la «meteoimatge» és una sortida de sol a Moià, fotografia enviada a la redacció per Carme Codina.

—13-11-2006: apareix en el diari «Regió 7» (p. 4) la primera gasetilla redactada per la moianesa Alba Iglesias, estudiant de periodisme.

—14-11-2006: «El Perú té molts recursos però estan mal distribuïts», breu

entrevista a Judit Sala i Carbonés, sociòloga i viatgera de Moià, dins la secció «Gent de casa».

—17.11-2006: la «meteoimatge» és una vista de Moià amb boira baixa, foto tramesa a la redacció per Carles Illa.

CICLE DE TEATRE LITÚRGIC A SANTA MARIA DE L'ESTANY (2006-2010)

Presentació del cicle

La Parròquia de Santa Maria de l'Estany i l'Ajuntament de l'Estany promouen —amb la col·laboració del Consorci per a la Promoció dels Municipis del Moianès i de L'Albergueria— la celebració d'un *Cicle de Teatre Litúrgic a Santa Maria de l'Estany*. L'objectiu és posar a l'abast de tothom l'àmplia riquesa musical i dramàtica que va florir en els temples catalans durant l'època medieval.

El cicle, un projecte de caràcter plurianual (2006-2010), es va iniciar el dissabte 14 d'octubre, a les set de la tarda, amb la *Representació del Drama Litúrgic de l'Assumpció de l'Estany*, al conjunt del monestir de l'Estany, a càrrec de la Coral d'Antics Escolans de Montserrat.

El drama litúrgic a Catalunya i les peces del monestir de l'Estany

Els territoris de llengua catalana foren els primers de la Península Ibèrica a integrar-se a la cultura europea, en aquella «Europa vel Regnum Caroli» amb la qual, de fet, nasqué Catalunya com a país de Marca adscrit a l'Imperi carolingi, cosa que li imprimiria una particular originalitat, especialment en les seves manifestacions artístiques.

El primer teatre pròpiament europeu s'origina als monestirs carolingis rere l'impuls d'una profunda reforma litúrgica que s'estendrà de manera homogènia pels diversos dominis de Carlemany. Litúrgia romana unificada que s'introdueix a casa nostra durant el segle IX, mentre que als altres regnes ibèrics no prosperarà fins a les acaballes de l'XI. Aquest fet suposa una matineria incorporació de la cultura catalana a l'esdevenir teatral europeu. L'abundància i l'originalitat de drames litúrgics produïts a Catalunya palesen una activitat escènica de vigorosa empena que farà possible, consegüentment, la brillant eclosió teatral que abasta la Corona catalano-aragonesa durant la darrera Edat Mitjana.

Per aquest motiu esdevé de particular importància donar nova vida a aquesta venerable activitat musical i dramàtica que va florir en els nostres temples durant l'època medieval. I ho plantejem per dur-ho a terme al monestir de Santa Maria de l'Estany, on la comunitat canònica representava, entre el cor-tribuna i l'altar de l'església iniciada sota l'episcopat d'Oliba (c.971-1046), *VOfficium Pastorum* o cerimònia de la Nativitat i adoració dels pastors, la *Visitatio Sepulchri* drama de la resurrecció de Crist, i l'ofici litúrgic de l'Assumpció de la Mare

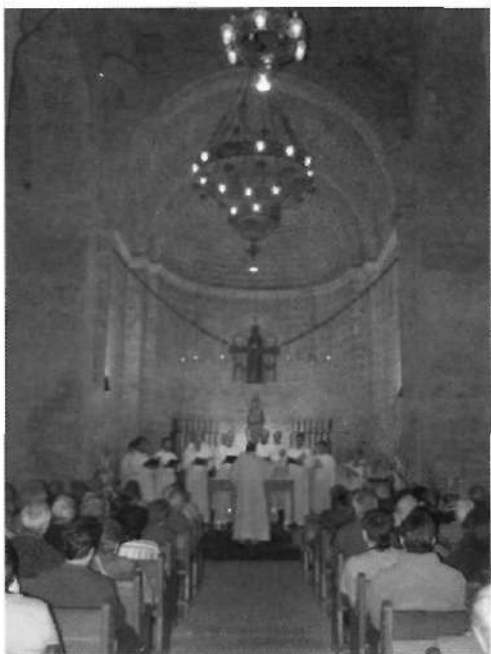

Una parada durant la processó pel claustre

de Déu, cadascun en la diada corresponent a la festivitat.

Partim d'una tradició que va ser revisitada fa més de quaranta anys per Josep Romeu i Figueras, el qual va organitzar els nou *Cicles de Teatre Medieval* que s'esdevingueren al Saló del Tinell de l'antic Palau Reial Major de Barcelona entre 1961 i 1969. Va ser una iniciativa sense precedents, que en aquell moment va contribuir de forma decisiva a la renovació del panorama escènic del país. Aquells històrics cicles es van iniciar amb motiu de les festes de la Mercè de 1961 i dedicat a les peces romàniques, interpretat per la Coral Antics Escolans de Montserrat, que van participar en totes les edicions, i el grup teatral Retablo. En els anys consecutius, van pujar a escena, entre altres peces, la *Consueta de Sant Jordi* (1962); la *Representació de l'Assumpció de Madonna Santa Maria* (1963), una obra que en 1980 va ser represa a la Selva del

Camp, on encara es fa cada any dintre l'església de Sant Andreu Apòstol; la *Representació de la Mort* (1964); el *Misteri d'Adam i Eva* (1965); el *Ludus Danielis* (1966); la *Farsa de la Visita* de Ferrandis d'Herèdia (1967), la *Sibil·la* (1968) i les *Églogas* de Juan del Encina (1969). Paral·lelament, entre 1962 i 1968, també es va representar la *Passió de Barcelona* al mateix Tinell. Cal dir que en aquestes representacions hi van col·laborar els artistes més innovadors del moment. Per exemple, Els Joglars hi intervenen d'ençà de 1963, quan es fa càrrec del moviment escènic de les representacions un dels fundadors del grup, Antoni Font, mentre que Albert Boadella va incorporar el diable Mascaron de la Representació de l'Assumpció i la temptadora Serpent del Misteri d'Adam i Eva, a part d'alguns personatges d'Encina. També l'escenògraf habitual de la primera època dels Joglars, Francesc Albors, va tenir a

Els Antics Escolans cantant a l'església

càrrec seu els decorats i figurins de tots els cicles, incloent-hi la Passió. De la seva estètica en van treure expressives lliçons altres grups significatius, com Comediants.

Al cant coral, sempre a càrrec dels Antics Escolans de Montserrat, aviat s'hi va sumar la intervenció del millor conjunt d'instruments antics, *YArs Musicae*, fundat pels enyorats Enric Gispert i Jordi Soler Bachs i entre els seus integrants hi havia la viola de Jordi Savall; primeríssimes figures que van col·laborar decididament a fer d'aquells cicles tot un fenomen escènic, líric i plàstic que va servir, a més, per a restaurar l'egregi Saló del Tinell, d'aleshores ençà en mans de la ciutat.

El drama litúrgic de l'Assumpció de l'Estany

Enguany s'ha volgut iniciar el nou cicle dedicat al drama litúrgic amb una significativa peça originada al monestir estanyenc: l'Assumpció de Maria.

El drama litúrgic de l'Assumpció de l'Estany resulta l'únic cas conegut a

Europa d'aquest gènere. Es tracta d'un tropus en llatí cantat i representat a l'interior de la missa de la Festa de l'Assumpció (15 d'agost) i basat en l'antífona *Ubi est Christus meus?* associada, a Catalunya, al tropus de les tres Maries que celebra la Resurrecció de Jesucrist (*Visitatio Sepulcri*).

El drama, amb la processó que el precedeix, ocupa els folis 156-160 del *Liber processionarius monasterii Stagnensis*, redactat a principis del segle XIV i conservat al Museu-Arxiu Episcopal de Vic.

Aquest petit processoner, sens dubte escrit al mateix monestir de l'Estany, amida 14x11 cm i té 192 fulls cal·ligrafiats amb lletra gòtica rodona, en vermell i negre, i amb anotacions musicals sobre tetragrama de dues ratlles incises i intercalades entre una de groga i una altra de roja.

Antecedeix el drama una processó claustral al llarg de la qual s'entonen quatre responsoris. El primer, *Candida virginitas*, s'inicia dins el cor de l'església i s'acaba en la primera galeria del claustre; els tres següents, *Pulchra es*, *Stella maris* i *O gloriosa Domina*, es canten en els recorreguts per les altres ales del claustre. La comunitat monacal torna al cor entonant l'antífona «Alegreu-vos!, avui la Verge Maria ha pujat als cels, on regnarà eternament amb Crist».

Acabada la processó, comença el drama litúrgic pròpiament dit: quatre cantors descendien del cor i anaven cap a l'altar; i mentre dos s'amagaven darrere el tabernacle, els altres dos es quedaven al davant, a una certa distància. Els primers representaven els àngels i els segons els homes (els apòstols). Arribava el diaca i, dempeus a la banda dreta de l'ara (banda de l'Evangeli), exhortava al cant i a la salmòdia («És l'hora, canteu!»). Llavors els qui eren davant l'altar es preguntaven: «On és la Mare del Senyor, columna de la nostra fe? Anem a veure el sepulcre.» I feien un pas vers el tabernacle, mentre els del

rerealtar inquirien: «Què busqueu al sepulcre, gent del cel?» Llavors els qui estaven ocults sortien a fora i es posaven un a cada extrem de l'altar i aixecaven el pal·li que el cobria, tot dient: «Aquí no hi és, ha pujat al cim del cel i regna sobre els exèrcits celestials dels àngels.» Meravellats, els personatges humans es giraven vers el cor i exclamaven: «Al·leluia, els sants s'alegren davant Maria i, fidels, la lloen amb veu pietosa. Alegrem-nos-en!», mentre els personatges celestes pujaven al cor. En acabar, començava l'ofici de la missa.

L'acció respon a moviments litúrgics i solemniais, sense matisos gestuals especificats, bé que sí connotats. A part dels moviments espacials acuradament determinats (recorregut des del cor a l'altar, evolucions entorn d'aquest i retorn al cor), només els mateixos passatges lírics manifesten certs gestos que ja apareixien ben ressenyats en les primeres rúbriques escèniques conegudes del drama litúrgic. El primer verset dels dos apòstols expressa dues accions diferents. L'una és gestual: s'estan preguntant on és Maria i, per tant, podien mostrar amb les mans, el cap i el rostre actituds del qui busca alguna cosa; i l'altra acció és de moviment: cal que s'avancin fins al sepulcre de la Verge representat per l'altar. Podien també manifestar sorpresa en ser interpel·lats pels àngels que encara no veien. Calia, finalment, que expressessin alegrança i joia en rebre la notícia de l'assumpció i en comunicar-la

Lligada a la santa missa, l'acció dramàtica no podia anar més enllà del gestualisme cerimonial, lluny encara dels drames assumpcionistes en romanç que no trigarien a aparèixer (Tarragona, València, Elx).

El drama litúrgic, però, havia posat la llavor d'una nova forma teatral...

L'esperit d'aquesta proposta dramàtica és presidit per l'afany de reivindicar la pietosa religiositat tradicional amb què el cristianisme, al llarg dels segles, ha produït veritables obres mestre de la música, de l'art, de la poesia. Tot, en fi, amb la intenció de cenyir-nos estrictament a la tradició eclesiàstica per tal d'assolir el màxim de fidelitat al noble propòsit pedagògic i religiós que inspirà els creadors d'aquestes belles cerimònies.

Conjunt del cicle

El Cicle de Teatre Litúrgic a Santa Maria de l'Estany preveu el següent ordre de representacions:

Any 2006: Drama litúrgic de l'Assumpció de l'Estany.

Any 2007: Drama litúrgic de la Resurrecció de l'Estany. - *Ordo Prophetarum + Quem quaeritis in presepe* de l'Estany.

Any 2008: *Sponsus* (Verges nícies i verges prudents).

Any 2009: Drama litúrgic de l'Ascensió de Crist. - *Ordo Sancti Spiritus*.

Any 2010: Representació de la Resurrecció (en català, ss. XV-XVI). - Epístola farcida de Sant Esteve.

Fertilaiser

Tratamiento de patologías
y nutrición vegetal

PRODUCTES PER A LA JARDINERIA I L'AGRICULTURA

FERTILITZANTS I FITOSANITARIS PER AL MANTENIMENT I LA CURA DE:

- Plantas verdes
- Plantas ornamentals
- Plantas d'interior i d'exterior
- Arbres
- Arbusts
- Gespa

Amb l'assessorament d'Enginyers Tècnics Agrònoms per a les aplicacions adequades

c/ Paraires, 3 - Pol. Ind. El Prat - 08180 Molà - Tel. 93 820 76 88 Fax 93 830 09 08 Email. info@fertilaiser.com

LLEURE I CULTURA

Entre els actes de lleure i cultura esdevenint recentment, anotem els següents:

—Dissabte dia 21 d'octubre a les sis de la tarda, a l'auditori de Sant Josep, concert del X Percussion Duo (format per Vicent Vinaixa i Enric Montfort, més videomuntatge d'Hermes Marco), amb «Tambor d'engranatge», acte organitzat per Joventuts Musicals.

—Diumenge dia 22 d'octubre, travesa Campelles - Castellar de n'Hug, organitzada pel GEMI.

—Dissabte dia 28 d'octubre a les cinc de la tarda, a la plaça Major, castanyada per a grans i petits, organitzada per Moute. Una hora més tard, a l'Ateneu, taller d'elaboració de panellets.

—Dimarts dia 31 d'octubre a la tarda, a l'Escola Pia, castanyada escolar. A les nou del vespre, a l'Ateneu, «Castanyot '06», amb sopar i música.

—Dies 3-6 novembre, als terrenys del Saiol, sis sessions del Circo Tonelly.

—Diumenge dia 5 de novembre a les set del vespre, a l'auditori, concert del Duo Ikuko-Keiko (violí i piano), instrumentistes japoneses, amb obres de Schubert, Brahms, etc, acte organitzat per Joventuts Musicals.

—Diumenge dia 12 de novembre a les nou del matí, sortida d'una nova excursió pel Moianès, organitzada per Rivendel.

—Divendres dia 17 de novembre a les onze del vespre, a l'Ateneu, concert amb Diguena Voy Bogadé.

Senyores disfressades de castanyeres (Escola Pia, 31 d'octubre)

—Dies 18-19 de novembre, als terrenys del Saiol, dues sessions del Cirque Albus (Cirque de France).

EL FANAL

El Fanal, grup cultural i ecologista del Moianès, va convocar el divendres dia 27 d'octubre a les set del vespre a l'auditori de Sant Josep una xerrada sobre el tema «L'aigua, un bé escàs».

Per als mesos de novembre i desembre va organitzar l'habitual cicle «Moianencs voltant pel món», sempre a les sis de la tarda a l'auditori, amb el següent detall:

—12 novembre: «El Perú, una realitat per conèixer», per Judith Sala;

—19 novembre: «Tres mesos al Sud-est asiàtic», per Isaac Burgos;

—26 novembre: «Cuba: les dues cares de la moneda», per Quim Pujades i Zule Rubio;

—3 desembre: «Estudiar i viure a Malàisia», per Pau Fort.

CONSORCI DEL MOIANÈS

El Consorci del Moianès ha iniciat nous programes de formació: dins el «5è fòrum emprenedor del Moianès», una gran varietat de cursos d'interès empresarial, comercial, turístic, etc, a més d'un cicle de conferències; dins l'«Àrea de Benestar Social», un seguit de seminaris, tallers, conferències, etc; dins «Forma't per a treballar», més cursos. Per a més informació, cal adreçar-se a Can Carner (Joies, 11-13, Moià), telefonar als nùms. 93 830 14 18 o 93 820 80 00 o bé enviar un c/e a cmoianes@diba.es.

A més, el Consorci ofereix, des del 23 d'octubre, un nou servei: l'Oficina de l'Habitatge, amb informació, tramitació i gestió de qüestions relacionades amb cases, pisos, lloguers, etc.

FI DE CARRERA

La jove moianesa Míriam Blancafort i Becerra ha obtingut la Llicenciatura en

Biologia a la Universitat Autònoma de Barcelona (22-9-2006). L'enhorabona a la nova professional.

NOTA SUPPLICADA

«Dels catorze anys que la tieta ha viscut a l'Hospital-Residència, certament molt feliç i ben cuidada, ha sigut ara, després que pel maig li hagueren de tallar la cama, quan jo he entrat més endins en el que era el seu dia a dia. Amb quin afecte i dolcesa l'han tractada tots, començant per la comunitat, tan amatent i generosa, seguida del personal, d'una dedicació admirable, i, no cal dir-ho, els altres residents, amb un comportament entranyable! Per tot el que heu fet per la tieta Paquita Amenedo, moltes gràcies. Maria Barrio Amenedo.»

NOU ESTABLIMENT

El dissabte dia 21 d'octubre va obrir les portes el Restaurant Padrisa, situat al carrer del Comerç, 14, Moià, tel. 93 820 78 16. Obre el dimecres a migdia; el dijous, divendres i dissabte, a migdia i vespre, i el diumenge, a migdia. Fan menú dimecres, dijous i divendres a migdia. Fan esmorzars de forquilla el dissabte i el diumenge.

MISCEL·LÀNIA

El dimarts dia 17 d'octubre el lingüista moianès Carles Riera va impartir una conferència a la Unió Excursionista de Sabadell dins el cicle titulat «La fascinació dels noms de lloc».

Amb motiu de les eleccions al Parlament de Catalunya, celebrades el dia 1 de novembre, tingueren lloc a Moià alguns actes de campanya electoral, com ara una xerrada, el 20 d'octubre, a càrrec de Laura Massana, candidata d'ICV, i una altra l'endemà a càrrec d'Esperança Esteve, del PSC.

Els dies 9 i 10 de novembre la policia es desplaça als domicilis de les persones impedides per tal de renovar o obtenir el D.N.I.

El divendres dia 17 de novembre a les 19'19 hores es va produir un terratrèmol de 4'5 graus amb epicentre a Lurdes de França. El moviment sísmic es pogué apreciar des de Moià. El cronista, per exemple, que estava en un àtic, va sentir un soroll com si hagués caigut algun objecte sobre la teulada.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Núria Gómez i Vihas, filla de Lluís i d'Adela (de la família Mas Barniquel), dia 18 d'abril, a Torredembarra.

Berta Ferrer i Betran, filla de Jordi i de Sílvia, dia 29 de setembre.

David Lluís Velasco i Herraiz, fill de Jordi i d'Esther, dia 8 d'octubre.

Maèl Quirós Masingue, fill de Ferran i d'Aude, dia 10 d'octubre.

Dídac i Aniol Herrera i Pascual, fills bessons de Daniel i d'Elena, dia 11 d'octubre.

Nadia Antúnez i Forcada, filla de Pere i de Sara, dia 19 d'octubre.

Martí Hueso i Aliberch, fill de Ferran i de Lúcia, dia 21 d'octubre.

Àuria Millàn i Alcantarilla, filla de Josep Joan i de Judith, dia 24 d'octubre.

Ènia Plans i Tarter, filla de Jordi i de Maria Dolors, dia 6 de novembre.

L'enhorabona als venturosos pares.

Defuncions

Xavier Graugés i Riera, de setanta-sis anys, dia 20 d'octubre, a Castellterçol.

Pepito Berengueras i Rabasa, de vuitanta-tres anys, vidu de Rosa Güell, dia 22 d'octubre.

Franciscà Amenedo Domingo, de noranta-tres anys, dia 29 d'octubre.

Ramon Riu i Fontseca, de noranta-cinc anys (fill de Moià), dia 6 de novembre, a Manlleu.

Trinitat Fàbregas i Auberch, de vuitanta-quatre anys, dia 9 de novembre.

Al cel sien. Donem el condol als seus familiars.

NOTES DE LA REDACCIÓ

Cal corregir una errata en l'article del número anterior, pàgina 6, primera columna, línies 38-39. Diu: «en la primera meitat del segle XVIII». Ha de dir: «en la primera meitat del segle XVII». Demanem disculpes per l'error mecànic.

El dibuix que embelleix la portada d'aquest número nadalenc de LA TOSCA és obra del pintor manresà, vinculat a la nostra vila, Jaume Casacuberta i Roma, a qui agraïm la gentilesa.

Els qui vulguin donar-nos articles, notícies o altre material per al pròxim número han de fer-nos-ho arribar abans del 10 de gener, en què tancarem l'edició. Demanem que hom ens informi d'esdeveniments com naixements, casaments, defuncions esdevingudes fora de Moià, finals de carrera, festes familiars, activitats d'entitats, etc. Gràcies.

També valdria la pena que els subscriptors ens informessin dels canvis de domicili o de titularitat de la subscripció, a fi d'evitar extraviaments dels exemplars que enviem per correu.

**Per a dents
més blanques**

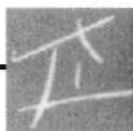
DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.

Finques Moià

compra, venda, lloguer i gestió immobiliària
Av. de la Vila, 20

MOIÀ: HABITATGES

—**Casa nova amb jardí:** planta baixa amb garatge per a 2 cotxes; planta primera amb cuina equipada, sortida terrassa, menjador - sala d'estar, bany; planta segona de 3 habitacions, bany complet, terrassa; bones vistes i bon lloc. Preu: 306.520 euros (51 milions de pessetes).

—**Casa alt standing,** al centre, 4 plantes amb garatge per a 3 cotxes; 4 habitacions, totes grans; 3 terrasses, estudi amb sostre de fusta, parquet, 3 banys de disseny; el millor de Moià. Truqueu-nos.

—**Casa de 2 plantes** amb pati i terrat, 4 habitacions, 2 banys, gran menjador, cuina americana, llar de foc, calefacció, bon lloc. Preu: 240.000 euros (40 milions de pessetes).

—**Pis nou al c/ Francesc Viñas:** 3 hab., 1 bany, menjador - sala d'estar amb balcó, cuina totalment equipada, calefacció, ascensor. Preu: 204.344 euros (34 milions de pessetes).

—**Dúplex al c/ Francesc Viñas:** 3 hab., cuina americana - menjador - sala d'estar, 2 banys, sostres de fusta, gran terrassa i 2 balcons, pàrquing. Preu: 270.455 euros (45 milions de pessetes).

CASTELLCIR

—**Pis de luxe,** al mig del poble, amb jardí i piscina comunitària, 4 habitacions, llar de foc i terrassa, traster i calefacció; vistes impressionants; sol. No el deixeu escapar!

—**Nova promoció de pisos** al mig del poble, amb ascensor i calefacció. Demaneu informació.

L'ESTANY

—**Torre amb jardí** de 2.355 m², fabulosa.

—**Torre tota de pedra i fusta,** immillorable.

Tel. 93 830 08 65